

EUROPESE COMMISSIE

Brussel, 21.6.2012
COM(2012) 335 final

2012/0163 (COD)

Voorstel voor een

VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

tot vaststelling van een kader voor een regeling van financiële aansprakelijkheid in verband met scheidsgerechten voor de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten, die zijn ingesteld bij internationale overeenkomsten waarbij de Europese Unie partij is

TOELICHTING

1. ACHTERGROND VAN HET VOORSTEL

1.1. Inleiding

Het Verdrag van Lissabon heeft de buitenlandse directe investeringen binnen het toepassingsgebied van het gemeenschappelijk handelsbeleid van de Unie gebracht en daarmee onder de exclusieve bevoegdheid van de Unie. Een belangrijk element van internationale overeenkomsten inzake buitenlandse directe investeringen (doorgaans "investeringsbeschermingsovereenkomsten" genoemd) is dat investeerders een vordering kunnen instellen tegen een staat wanneer deze mogelijk in strijd met de investeringsbeschermingsovereenkomst heeft gehandeld (hierna "beslechting van geschillen tussen investeerders en staten" genoemd). Wanneer een dergelijke geschillenbeslechtingsprocedure plaatsvindt, gaan daarmee kosten gepaard voor de betrokken staat (administratiekosten in verband met het geschil, honoraria van arbiters en advocaten) en kan deze, indien in het ongelijk gesteld, zijn gehouden tot betaling van schadevergoeding.

De Unie is reeds partij bij één overeenkomst waarbij in de mogelijkheid van beslechting van geschillen tussen investeerders en staten is voorzien (het Verdrag inzake het Energiehandvest¹) en de Unie zal trachten dergelijke bepalingen ook opgenomen te krijgen in een aantal overeenkomsten waarover momenteel wordt onderhandeld, of waarover in de toekomst nog zal worden onderhandeld. Er moet dus worden nagedacht over de wijze waarop de financiële gevolgen van dergelijke geschillen kunnen worden geregeld. Deze verordening beoogt het kader voor een regeling van dergelijke gevolgen vast te stellen.

Het leidende en ordenende beginsel van deze verordening is dat, ingeval van beslechting van geschillen tussen investeerders en staten, die entiteit financieel aansprakelijk is die de litigieuze behandeling heeft toegekend. Dit betekent dat wanneer de desbetreffende behandeling wordt toegekend door de instellingen van de Unie, de financiële aansprakelijkheid moet rusten bij de instellingen van de Unie. Wordt de behandeling toegekend door een lidstaat van de Europese Unie, dan moet de financiële aansprakelijkheid bij deze lidstaat rusten. Alleen wanneer de handelingen van de lidstaat worden voorgeschreven door het recht van de Unie, moet de financiële aansprakelijkheid bij de Unie rusten. Dit leidende beginsel houdt tevens in dat moet worden nagedacht over de vraag of, en onder welke voorwaarden, de Unie of de lidstaat die de litigieuze behandeling heeft toegekend, moet optreden als verweerder, over hoe de samenwerking tussen de Commissie en de lidstaat in specifieke zaken moet worden gestructureerd, hoe met de mogelijkheid van schikking om te gaan en tot slot over de mechanismen die nodig zijn om te waarborgen dat een eventuele aansprakelijkheidsverdeling kan plaatsvinden.

Bij deze aanvullende elementen moet tevens rekening worden gehouden met de drie andere beginselen die aan deze verordening ten grondslag liggen. Het eerste beginsel is dat de algemene uitwerking van de aansprakelijkheidsverdeling uiteindelijk budgettair neutraal moet zijn voor de Unie, zodat de Unie alleen de kosten draagt waaraan rechtshandelingen van haar instellingen ten grondslag liggen. Het tweede beginsel is dat het mechanisme zodanig moet werken, dat een investeerder uit een derde land niet mag worden benadeeld door de noodzaak

---

¹ PB L 380 van 31.12.1994, blz. 1.

voor een regeling van de financiële aansprakelijkheid binnen de Unie. Met andere woorden zal, in geval van een meningsverschil tussen de Unie en de lidstaat, een aan de investeerder uit een derde land toegewezen schadevergoeding worden betaald, en pas daarna naar de interne verdeling binnen de Unie worden gekeken. Het derde beginsel is dat het mechanisme de grondbeginselen moet eerbiedigen voor het externe handelen van de Unie, zoals verankerd in de Verdragen en de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie, met name die van eenheid van externe vertegenwoordiging en van loyale samenwerking.

Er zij opgemerkt dat de Commissie in haar mededeling "Naar een algemeen Europees internationaal investeringsbeleid" de noodzaak voor deze verordening heeft voorzien².

In zijn resolutie over het toekomstig internationaal investeringsbeleid van de EU heeft het Europees Parlement expliciet om de nu voorgestelde verordening verzocht (paragraaf 35 van resolutie A7-0070/2011, die werd aangenomen op 22 april 2011). Bovendien heeft de Raad in zijn conclusies over een algemeen internationaal investeringsbeleid (25 oktober 2010) de Commissie verzocht om de kwestie te bestuderen. Latere discussies in de Raad, met name over de vaststelling van de toepasselijke onderhandelingsrichtsnoeren voor bepaalde overeenkomsten waarover momenteel onderhandelingen plaatsvinden, hebben de grote belangstelling van de Raad voor dit initiatief bevestigd.

1.2. De bevoegdheid van de Unie om investeringsbeschermingsovereenkomsten te sluiten en de internationale aansprakelijkheid van de Unie in het kader van deze overeenkomsten

De Commissie is van mening dat de Unie de exclusieve bevoegdheid heeft om overeenkomsten te sluiten met betrekking tot alle aangelegenheden die verband houden met buitenlandse investeringen, dat wil zeggen zowel buitenlandse directe investeringen als portfolio-investeringen³. Artikel 207 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie ("VWEU") verleent de exclusieve bevoegdheid ten aanzien van buitenlandse directe investeringen. De bevoegdheid van de Unie ten aanzien van portfolio-investeringen vloeit naar de mening van de Commissie voort uit artikel 63 VWEU. Dit artikel bepaalt dat het kapitaalverkeer tussen de lidstaten van de Unie en derde landen vrij van beperkingen moet zijn. Artikel 3, lid 2, VWEU voorziet in de exclusieve bevoegdheid van de Unie, wanneer een regel vervat in een internationale overeenkomst "gevolgen kan hebben voor gemeenschappelijke regels of de strekking daarvan kan wijzigen". Volgens de Commissie moet de Unie ook exclusieve bevoegdheid hebben voor aangelegenheden betreffende portefeuille-investeringen, aangezien de beoogde regels, die zonder onderscheid ook op portefeuille-investeringen van toepassing zullen zijn, gevolgen kunnen hebben voor de gemeenschappelijke regels inzake kapitaalverkeer als bedoeld in artikel 63 van het Verdrag.

Voorts is de Commissie van mening dat de bevoegdheid van de Unie alle normen bestrijkt waarin teksten betreffende investeringsbescherming voorzien, met inbegrip van die inzake onteigening. In de eerste plaats heeft het Europese Hof van Justitie consequent geoordeeld dat de bevoegdheid van de Unie voor het gemeenschappelijk handelsbeleid tevens verplichtingen omvat die van toepassing zijn na binnenkomst (dat wil zeggen nadat een goed is ingevoerd of een dienstverlener zich heeft gevestigd), ook wanneer lidstaten de mogelijkheid houden om

---

² COM(2010) 343 definitief, blz. 10.

³ Idem., blz. 8.

interne regels vast te stellen⁴. Er wordt dus algemeen erkend dat de bevoegdheid van de Unie op het gebied van de handel in goederen niet beperkt is tot grensbeschermingsmaatregelen, zoals tarieven of invoercontingenten, maar zich ook uitstrekt tot aangelegenheden na invoer, zoals het toekennen van een nationale behandeling of van een behandeling als meest begunstigde natie wat betreft belastingen en andere interne wetten en voorschriften⁵, of de afschaffing van onnodige handelsbelemmeringen voortkomend uit technische voorschriften en normen⁶. Evenzo is men het er algemeen over eens⁷ dat de bevoegdheid van de Unie met betrekking tot de "handel in diensten" niet beperkt is tot het gebied van de markttoegang, maar ook aangelegenheden bestrijkt zoals nationale behandeling en behandeling als meest begunstigde natie wat betreft interne wetten en voorschriften, alsook bepaalde verplichtingen met betrekking tot de toepassing en de inhoud van binnenlandse voorschriften. Volgens deze redenering moet de bevoegdheid van de Unie voor buitenlandse directe investeringen en kapitaalverkeer ook de normen bestrijken die van toepassing zijn na vestiging, met inbegrip van nationale behandeling en behandeling als meest begunstigde natie, eerlijke en billijke behandeling en bescherming tegen onteigening zonder compensatie.

Voorts zij opgemerkt dat artikel 345 VWEU uitsluitend bepaalt dat de Verdragen de regeling van het eigendomsrecht in de lidstaten onverlet moeten laten. Verdragen die voorzien in investeringsbescherming, hebben geen gevolgen voor de regeling van het eigendomsrecht – zij eisen eerder dat er voor onteigening bepaalde voorwaarden gelden, onder andere betaling van een compensatie. De specifieke regel in artikel 345 impliceert dus niet dat de Unie geen bevoegdheid heeft op het gebied van onteigeningsregels in investeringsbeschermingsovereenkomsten. Tot slot is ook vastgesteld dat de bevoegdheid tot

---

⁴ Advies 1/94 van het Europees Hof van Justitie, Jurisprudentie 1994, blz. I-5267, in het bijzonder punt 29 en de punten 32 en 33:

"32) Volgens de Nederlandse regering dienen de Gemeenschap en de lidstaten tezamen aan de WTO-overeenkomst deel te nemen, daar de lidstaten over een eigen bevoegdheid beschikken op het gebied van de technische handelsbelemmeringen, niet alleen wegens het facultatieve karakter van sommige desbetreffende communautaire richtlijnen, maar ook omdat op dit gebied geen volledige harmonisatie bestaat of wordt nagestreefd.

33) Dit argument kan niet worden aanvaard. De overeenkomst inzake technische handelsbelemmeringen moet worden geacht tot het terrein van de gemeenschappelijke handelspolitiek te behoren, omdat haar bepalingen enkel beogen te vermijden, dat technische voorschriften en normen alsmede procedures ter beoordeling van de conformiteit met dergelijke voorschriften en normen onnodige belemmeringen voor de internationale handel vormen (zie de preambule en de artikelen 2.2 en 5.1.2 van de overeenkomst)."

⁵ Cf. respectievelijk artikel I:1 en artikel III van de Algemene Overeenkomst betreffende tarieven en handel van 1994 (GATT 1994), en Advies 1/94, punt 34.

⁶ Cf. artikel 2.2 van de WTO-overeenkomst inzake technische handelsbelemmeringen (TBT-overeenkomst), en advies 1/94, punten 31-33.

⁷ In zijn Advies 1/2008 verwerpt het Europees Hof van Justitie het standpunt van Spanje dat de bevoegdheid van de Gemeenschap met betrekking tot de handel in diensten ingevolge artikel 133 EG-Verdrag beperkt is tot diensten die worden geleverd in vorm 2 (dat wil zeggen, grensoverschrijdende diensten). Volgens het Europees Hof van Justitie is artikel 133 EG-Verdrag, sedert het Verdrag van Nice, ook van toepassing op de andere drie vormen van levering die de GATS-overeenkomst onderscheidt, met inbegrip van de levering van diensten door vestiging van een "handelsvertegenwoordiging" (vorm 3). Zie Advies 1/2008, punten 120-123. Voorts bevat Advies 1/2008 geen aanwijzing dat deze bevoegdheid zich, wat betreft de sectoren waar de EG exclusieve bevoegdheid had, niet zou uitstrekken tot de verbintenissen betreffende nationale behandeling

vaststelling en toepassing van bepalingen inzake geschillenbeslechting, hand in hand gaat met de onderliggende bevoegdheid ten aanzien van het onderwerp van de regels⁸.

Hieruit volgt dat wanneer de overeenkomst enkel door de Unie is gesloten, een investeerder uitsluitend tegen de Unie kan opkomen. Dit zou ook het geval zijn als de toegekende behandeling waartegen in een geschil tussen een investeerder en een staat wordt opgekomen, niet door de Unie maar door een lidstaat is toegekend. De Commissie is van mening dat, wanneer zowel de Europese Unie als de lidstaten partij zijn bij een overeenkomst en er moet worden bepaald wie volgens internationaal recht voor een bepaalde rechtshandeling aansprakelijk is, niet de opsteller van de rechtshandeling in deze leidend is, maar de bevoegdheid ten aanzien van het onderwerp van de betrokken internationale regels, zoals deze in het Verdrag is verankerd. In dit verband is irrelevant dat een lidstaat ingevolge de regels inzake de interne markt bevoegd is tot het opstellen van wetgeving voor zijn nationale bereik.

Het Hof van Justitie heeft deze redenering in zijn rechtspraak bevestigd. In Advies 1/91 heeft het Hof bijvoorbeeld als volgt geoordeeld (onderstreping toegevoegd):

Artikel 2, onder c), van het Akkoord omschrijft het begrip Verdragsluitende Partij. Wat de Gemeenschap en haar lidstaten betreft, ziet die term, naar gelang van het geval, op de Gemeenschap en haar lidstaten, op de Gemeenschap of op haar lidstaten. Welke van die drie mogelijkheden wordt gekozen, hangt af van de van geval tot geval relevante bepalingen van het Akkoord en van de respectieve bevoegdheden van de Gemeenschap en de lidstaten, zoals voortvloeiend uit het EEG- en het EGKS-Verdrag⁹.

In de internationale context heeft de Commissie voor Internationaal Recht (International Law Commission, ILC) erkend dat tussen een internationale organisatie en haar leden bijzondere regels van toepassing kunnen zijn. Bij de uitwerking van haar ontwerpverdragen inzake de aansprakelijkheid van internationale organisaties bepaalt de Commissie voor Internationaal Recht dat haar regels inzake aansprakelijkheid in bepaalde situaties mogelijk niet van toepassing zijn of moeten worden gewijzigd¹⁰.

Ofschoon de Unie, om bovengenoemde redenen, in beginsel internationaal aansprakelijk is voor schending van een binnen haar bevoegdheid vallende bepaling, kan onder het recht van de Unie in een verdeling van de financiële aansprakelijkheid tussen de Unie en de lidstaten worden voorzien. Zoals hieronder wordt besproken in paragraaf 1.3, is de Commissie van mening dat het passend is dat elke lidstaat de financiële aansprakelijkheid voor zijn eigen rechtshandelingen draagt, tenzij deze rechtshandelingen door het recht van de Unie zijn voorgeschreven.

Evenzo kan, hoewel de Unie om bovengenoemde redenen in geschillen over een vermeende schending van een bepaling van een internationale overeenkomst ten aanzien waarvan zij exclusief bevoegd is, zelfs als deze schending het gevolg is van handelen van een lidstaat, in beginsel als verweerder zou moeten optreden, een lidstaat niettemin -zoals uitdrukkelijk is bepaald in artikel 2, lid 1, VWEU- worden gemachtigd om in passende situaties als verweerder op te treden: er zou immers een groot (ook tijdelijk) beroep op de begroting en de

---

⁸ Advies 1/91 van het Europees Hof van Justitie, Jurisprudentie 1991, blz. I-60709.

⁹ Advies 1/91, punt 33.

¹⁰ Zie artikel 64, document A/CN.4/L.778 van 30 mei 2011, en het "Report of the International Law Commission, Sixty First Session" (A/64/10), blz. 173-175.

middelen van de Unie kunnen worden gedaan wanneer zij in alle zaken als verweerder zou optreden. Dit betekent dat het, in plaats van mechanismen op basis van een strikte toepassing van de bevoegdheidsregels op te zetten, passender is pragmatische oplossingen voor te stellen die rechtszekerheid voor de investeerder waarborgen en te voorzien in alle mechanismen die nodig zijn voor een soepel verloop van de arbitrage en die uiteindelijk de passende verdeling van financiële aansprakelijkheid mogelijk maken. Zoals in de onderstaande paragraaf 1.4 wordt uitgelegd, is de Commissie van mening dat de lidstaten moet worden toegestaan als verweerder op te treden om hun eigen handelingen te verdedigen, behalve in bepaalde situaties waarin het belang van de Unie anders vereist. Dit dient te gebeuren met volledige eerbiediging van het beginsel van eenheid van externe vertegenwoordiging.

1.3. Verdeling van financiële aansprakelijkheid

Zoals hierboven is uiteengezet, zal de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten voor de betrokken partijen kosten met zich meebrengen, zowel wat vergoedingen als de betaling van een uiteindelijke schadevergoeding aangaat. Het is van belang de uitvoering en het beheer van een verzoek om arbitrage in een geschil tussen een investeerder en een staat te scheiden van de vraag naar de verdeling van de financiële aansprakelijkheid. Dit is noodzakelijk om een eerlijke kostenverdeling te waarborgen, zodat de begroting van de EU – en dus de begrotingen van de lidstaten die niet bij de betreffende vordering betrokken zijn – niet worden belast met kosten die verband houden met een door één lidstaat toegekende behandeling. Ongeacht of de Unie of een lidstaat het verweer tegen een eis voert, moet voor de financiële aansprakelijkheid voor de kosten dus worden aangeknoopt bij de "oorsprong van de behandeling" waarover de investeerder heeft geklaagd. Indien de behandeling waartegen een investeerder opkomt, haar oorsprong uitsluitend in een lidstaat heeft, moet deze lidstaat dus aansprakelijk zijn voor de uit de geschillenbeslechting voortvloeiende kosten. Evenzo moet de financiële aansprakelijkheid worden gedragen door de Unie, indien de behandeling waartegen een investeerder is opgekomen, haar oorsprong heeft bij de instellingen van de Unie (met inbegrip van de situatie waarin de desbetreffende maatregel door een lidstaat werd voorgeschreven door het recht van de Unie). Evenzo moet het besluit over het al dan niet schikken in het kader van een geschillenbeslechting en de aansprakelijkheid voor de betaling van een schikkingsbedrag in de regel aanknopen bij de oorsprong van de behandeling.

Hoewel de verdeling van de financiële aansprakelijkheid tussen de Unie en een lidstaat aanleiding kan geven tot ingewikkelde overwegingen, mag de investeerder die de vordering instelt, niet door een meningsverschil tussen de Unie en de lidstaat worden benadeeld. Er moet daarom worden gewaarborgd dat een bij arbitraal vonnis toegewezen schadevergoeding of een schikkingsbedrag onverwijld aan de investeerder wordt betaald, onafhankelijk van de besluiten over de verdeling van de financiële aansprakelijkheid. Bovendien zijn er, ter voorkoming van onnodige onttrekkingen aan de Uniebegroting, bepalingen nodig inzake periodieke betalingen aan de begroting van de Unie om arbitragekosten te dekken, alsmede inzake onverwijld terugbetaling van de aan de Uniebegroting onttrokken gelden door de betrokken lidstaat.

1.4. De rollen van de Unie en van de lidstaten bij geschillenbeslechting

Dit voorstel onderscheidt drie verschillende situaties wat de rolverdeling tussen de Unie en de lidstaten aangaat bij de beslechting van geschillen in het kader van overeenkomsten waarbij de Unie partij is.

In de eerste situatie treedt de Unie op als verweerder, wanneer de toegekende behandeling die wordt gesteld strijdig met de overeenkomst te zijn, door een of meerdere instellingen van de Unie is toegekend. De Unie aanvaardt in dergelijke gevallen de volledige financiële aansprakelijkheid.

In de tweede situatie treedt de lidstaat op als verweerder, wanneer de behandeling in kwestie door de lidstaat is toegekend. De lidstaat aanvaardt in dergelijke gevallen de volledige financiële aansprakelijkheid. In deze situatie moet de lidstaat de Commissie op de hoogte houden van alle ontwikkelingen in de zaak en de Commissie toestaan op bepaalde punten aanwijzingen te geven¹¹.

In de derde situatie treedt de Unie op als verweerder met betrekking tot een door een lidstaat toegekende behandeling. Deze situatie doet zich voor wanneer de lidstaat ervoor heeft gekozen niet als verweerder op te treden. Zij doet zich ook voor wanneer de Commissie besluit dat er Unierechtelijke aangelegenheden meespelen, waardoor de Unie geheel of gedeeltelijk financieel aansprakelijk zou kunnen zijn. Van deze situatie is ook sprake wanneer de Commissie van mening is dat een standpunt van de Unie nodig is om de eenheid van externe vertegenwoordiging te waarborgen, omdat in geschillen tegen andere lidstaten vergelijkbare vorderingen zouden kunnen worden ingediend, of omdat het geschil onopgeloste rechtsvragen opwerpt die waarschijnlijk in andere geschillen zullen terugkomen. De Unie zal worden vertegenwoordigd door de Commissie conform haar rol in de externe vertegenwoordiging zoals verankerd in artikel 17 van het Verdrag betreffende de Europese Unie.

Het is voor de Commissie evident dat wanneer de Unie optreedt als verweerder in verband met een door een lidstaat toegekende behandeling, een hoge mate van samenwerking met de betrokken lidstaat moet worden gewaarborgd. Dit houdt nauwe samenwerking in bij de voorbereiding van de verdediging, van het begin tot het einde van de procedure. Er zullen dus documenten moeten worden gedeeld, en vertegenwoordigers van de lidstaten moeten deel uitmaken van de delegatie van de Unie. Wetgeving die voorziet in een specifieke rol voor deze vertegenwoordigers in de hoorzittingen of die hun toestaat individuele memories in te dienen, zou echter uitmonden in een te star regime en tot problemen kunnen leiden bij het waarborgen van de eenheid van externe vertegenwoordiging van de Unie. Aangezien de Commissie graag nauwe en effectieve samenwerking wil waarborgen, dient deze verordening dus geen details van dergelijke elementen te bevatten en mag zij uitsluitend het beginsel van nauwe samenwerking tussen de Unie en de lidstaten neerleggen.

De Commissie heeft ter voorbereiding van dit voorstel in informele raadplegingen een aantal alternatieven onderzocht. Een van deze alternatieven was een mechanisme waarbij de Unie en de betrokken lidstaat als medeverweerders zouden optreden. Naar de mening van de Commissie is zo'n mechanisme echter niet bijzonder geschikt voor de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten. Ten eerste voorziet zo'n alternatief niet adequaat in een mechanisme voor de verdeling van financiële aansprakelijkheid tussen de betrokken lidstaat en de Unie. Een situatie waarin een lidstaat een eventuele schadevergoeding betaalt en daarna probeert deze terug te krijgen van de Europese Unie door zelf te proberen te bepalen welke elementen zijn voorgeschreven door het recht van de Unie, zou noch consistent noch effectief zijn wat begrotingsprocedures betreft, en evenmin de rol van de Commissie bij de

---

¹¹ Als bepaald in artikel 13 van de verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van overgangsbepalingen voor bilaterale investeringsovereenkomsten tussen lidstaten en derde landen [2010/197 (COD)].

tenuitvoerlegging van het recht van de Unie erkennen. Ten tweede zou zo'n alternatief tot tegenstrijdigheden in het verweer tegen de vordering kunnen leiden, aangezien medeverweerders met elkaar strijdige of uiteenlopende argumenten zouden kunnen aanvoeren. Dit zou onvereenigbaar zijn met het beginsel van eenheid van externe vertegenwoordiging, zoals geformuleerd door het Hof van Justitie van de Europese Unie. Op de derde plaats zou het ertoe kunnen leiden dat het scheidsgerecht een uitspraak moet doen over de verdeling van de bevoegdheden tussen de Unie en de lidstaten, in situaties waarin de twee medeverweerders ten overstaan van het scheidsgerecht op dit punt uiteenlopende standpunten innemen; een scenario waarin een derde partij een standpunt inneemt over een puur interne aangelegenheid van de EU, moet worden vermeden. Tot slot is het in een scenario waarin een zaak met succes wordt verdedigd en de eiser wordt veroordeeld in de kosten, onwaarschijnlijk dat een scheidsgerecht de Unie en de betrokken lidstaat zal toestaan om beide hun kosten te verhalen. Het is niet aanvaardbaar dat het bedrag van de mogelijke kosten die aan de Unie worden vergoed, wordt verminderd om de kosten te dekken die door een als medeverweerder optredende lidstaat zijn gemaakt (of omgekeerd). Het resultaat zou een onvolledige vergoeding van de door de Unie gereserveerde middelen inhouden, zodat de budgettaire neutraliteit van de handeling voor de Unie niet zou kunnen worden gewaarborgd.

1.5.   Erkenning en tenuitvoerlegging van arbitrale vonnissen tegen de Unie

Het is eveneens nodig om regels vast te stellen om met de situatie waarin de EU aansprakelijk wordt gesteld, om te gaan. Aangezien de Europese Unie partij is of partij zal zijn bij zulke overeenkomsten, zal op de Europese Unie een internationale verplichting rusten om elk arbitraal vonnis waarbij zij in het ongelijk wordt gesteld, te eerbiedigen. De Europese Unie zou deze verplichting nakomen.

Aangezien de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten is gebaseerd op arbitrage, is de erkenning en tenuitvoerlegging van arbitrale vonnissen met betrekking tot investeringen in de meeste landen, met inbegrip van de lidstaten van de Europese Unie, gebaseerd op de toepasselijke wetgeving inzake arbitrage. Deze is op haar beurt vaak gebaseerd op hetzij het Verdrag van de Verenigde Naties van 10 juni 1958 over de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse scheidsrechterlijke uitspraken, hetzij de modelwet inzake internationale handelsarbitrage van 1985 van de Commissie van de Verenigde Naties voor Internationaal Handelsrecht (Uncitral) (zoals gewijzigd in 2006)¹². Het Verdrag inzake de beslechting van geschillen met betrekking tot investeringen tussen staten en onderdanen van andere staten (het "ICSID-Verdrag") verschaft een specifiek forum voor de beslechting van investeringsgeschillen. In artikel 54, lid 1, wordt het volgende bepaald:

Elke verdragsluitende staat dient een arbitraal vonnis dat wordt gewezen onder toepassing van dit Verdrag, als bindend te erkennen en toe te zien op de naleving van de door dit vonnis opgelegde geldelijke verplichtingen binnen zijn grondgebied, alsof het arbitraal vonnis een eindvonnis van een rechterlijke instantie in die staat is. Een verdragsluitende staat met een federale grondwet kan zo'n arbitraal vonnis ten uitvoer leggen in of via zijn federale rechterlijke instanties en kan bepalen dat die rechterlijke instanties het arbitraal vonnis dienen te behandelen alsof dit een eindvonnis van de rechterlijke instanties van een deelstaat is.

---

¹² Deze instrumenten hebben veel overeenkomsten.

De regels die van toepassing zijn op de erkenning en tenuitvoerlegging van arbitrale vonnissen met betrekking tot investeringen, zijn de regels die zijn vastgesteld in het ICSID-Verdrag, wanneer de arbitrage in kwestie plaatsvindt overeenkomstig de regels van het ICSID-Verdrag, en anders de regels die zijn uitgewerkt in het VN-Verdrag over de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse scheidsrechterlijke uitspraken en in nationale wetgevingen inzake arbitrage. Voor zover de Commissie weet, voorzien alleen het Verenigd Koninkrijk en Ierland in hun nationale wetgeving in specifieke procedures voor het omgaan met arbitrale vonnissen onder toepassing van het ICSID-Verdrag¹³.

Deze regels gelden, in voorkomend geval, voor arbitrage in het kader van overeenkomsten van de Unie. Weliswaar zijn er geen geregistreerde gevallen bekend waarin de Unie of een van haar lidstaten heeft geweigerd een arbitraal vonnis te erkennen, maar een investeerder die het noodzakelijk acht om erkenning of tenuitvoerlegging van een vonnis te verzoeken, kan dit doen via de rechterlijke instanties van de lidstaten. Als tenuitvoerlegging wordt geëist van een arbitraal vonnis waarbij de Unie in het ongelijk is gesteld, geldt artikel 1 van Protocol (nr. 7) betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Unie:

"De eigendommen en bezittingen van de Unie kunnen zonder toestemming van het Hof van Justitie niet worden getroffen door enige dwangmaatregel van bestuursrechtelijke of gerechtelijke aard."

Dit betekent dat de investeerder mogelijk naar het Hof van Justitie van de Europese Unie moet stappen, als voor de tenuitvoerlegging maatregelen tegen bezittingen van de Unie worden verlangd. Naar de mening van de Commissie zal het Hof van Justitie op dergelijke situaties de standaardbenadering met betrekking tot soevereine immuniteit toepassen, met als resultaat dat de situatie binnen de Unie vergelijkbaar zal zijn met die in andere landen, met inbegrip van de lidstaten van de Europese Unie, waarin het internationale beginsel van soevereine immuniteit in het spel komt.

2. RESULTATEN VAN DE RAADPLEGINGEN VAN BELANGHEBBENDEN EN EFFECTBEOORDELING

Met betrekking tot dit voorstel is geen effectbeoordeling uitgevoerd. De reden hiervoor is dat de verordening zelf niet de bepalingen inzake de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten bevat die op hun beurt tot deelname aan een arbitrageprocedure kunnen nopen of tot een verplichting tot betaling van schadevergoeding kunnen leiden. Voor zover de potentiële gevolgen van dergelijke bepalingen kunnen worden geanalyseerd, zal dit geschieden in de effectbeoordeling voor de betrokken overeenkomsten. In onderstaand punt 4 wordt desondanks een toelichting gegeven op de waarschijnlijke gevolgen voor de begroting.

De Commissie heeft tijdens de voorbereiding van dit voorstel meerdere bijeenkomsten gehouden met vertegenwoordigers van de lidstaten en met het Europees Parlement. In het bijgevoegde voorstel is zorgvuldig rekening gehouden met de zienswijzen die tijdens deze bijeenkomsten zijn geuit.

---

¹³ Zie voor het Verenigd Koninkrijk de "Arbitration (International Investment Disputes) Act 1966" en voor Ierland de "Arbitration Act, 1980, (Part IV)".

3. JURIDISCHE ELEMENTEN VAN HET VOORSTEL

3.1. Rechtsgrondslag

De rechtsgrondslag van dit voorstel is artikel 207, lid 2, VWEU, waarin de exclusieve bevoegdheid van de Unie voor een gemeenschappelijke handelspolitiek, met inbegrip van exclusieve bevoegdheid voor directe buitenlandse investeringen, is vastgelegd.

3.2. Presentatie van het voorstel

De voorgestelde verordening stelt een kader vast voor de verdeling van de financiële aansprakelijkheid die voortvloeit uit de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten in het kader van overeenkomsten waarbij de Unie partij is.

3.2.1. Hoofdstuk I: Algemene bepalingen

In dit hoofdstuk wordt het toepassingsgebied van de voorgestelde verordening uiteengezet. Het bevat ook definities van de gebruikte begrippen. De voorgestelde verordening is van toepassing op geschillenbeslechting waartoe een investeerder uit een derde land het initiatief neemt, en die plaatsvindt in het kader van een overeenkomst waarbij de Unie partij is. Zij is niet van toepassing op de beslechting van geschillen tussen staten onderling met betrekking tot investeringsbeschermingsbepalingen, omdat daarbij op zich geen sprake is van een mogelijke financiële compensatie. Aan een staat die schadevergoeding zou willen vorderen, zouden de relevante vorderingsrechten van zijn investeerders dienen te worden overgedragen.

3.2.2. Hoofdstuk II: Verdeling van de financiële aansprakelijkheid

In dit hoofdstuk wordt de basis uiteengezet waarop de uit een verzoek om geschillenbeslechting voortvloeiende financiële aansprakelijkheid wordt toegewezen aan de Unie, aan een lidstaat of aan beide.

Het belangrijkste criterium voor de toewijzing zal de oorsprong van de behandeling zijn waarover de investeerder heeft geklaagd. Als de behandeling haar oorsprong heeft in een rechtshandeling van de Unie, wordt de financiële aansprakelijkheid gedragen door de Unie. Als de behandeling haar oorsprong heeft in een rechtshandeling van een lidstaat, wordt de financiële aansprakelijkheid gedragen door de lidstaat, tenzij de behandeling was voorgeschreven door het recht van de Unie. Echter, de lidstaat moet de financiële aansprakelijkheid dragen voor elke door het recht van de Unie voorgeschreven behandeling, indien deze behandeling was voorgeschreven ter correctie van een eerder bestaande schending van het recht van de Unie.

In gevallen waarin de financiële aansprakelijkheid is toegewezen aan een lidstaat, kan de Commissie een besluit vaststellen waarin de toewijzing wordt vastgelegd.

Ondanks deze verdelingscriteria zal de financiële aansprakelijkheid worden gedragen door een lidstaat, indien deze ervoor kiest de financiële aansprakelijkheid die voortvloeit uit een vordering in een zaak waarin de Unie verweerder is, als verweerder optreedt of ervoor kiest om het geschil te schikken, te aanvaarden.

Indien een lidstaat de uit een vordering voortvloeiende financiële aansprakelijkheid aanvaardt, kunnen de lidstaat en de Commissie overeenstemming bereiken over de wijze waarop de arbitragekosten en de schadevergoeding zullen worden betaald. De Commissie licht het

scheidsgerecht en de investeerder in over de aanvaarding van de financiële aansprakelijkheid door de lidstaat.

3.2.3. *Hoofdstuk III: Afwikkeling van geschillen*

In dit hoofdstuk worden de beginselen uiteengezet voor de afwikkeling van geschillen over een behandeling die geheel of gedeeltelijk door de Unie of een lidstaat is toegekend.

Afdeling 1 van dit hoofdstuk bepaalt dat de Unie als verweerder optreedt wanneer het geschil een door de Unie toegekende behandeling betreft.

Afdeling 2 gaat in op de situatie waarin het geschil een geheel of gedeeltelijk door een lidstaat toegekende behandeling betreft. De Commissie stelt de betrokken lidstaat op de hoogte, zodra zij verneemt dat een investeerder, in overeenstemming met de bepalingen van een investeringsbeschermingsovereenkomst, heeft verzocht om overleg. De lidstaat kan aan het overleg deelnemen en moet de Commissie alle relevante informatie verstrekken.

Zodra de Commissie of een lidstaat van een investeerder in overeenstemming met de bepalingen van een investeringsbeschermingsovereenkomst een kennisgeving van arbitrage ontvangt, brengen zij de ander hiervan op de hoogte. De lidstaat kan als verweerder ten aanzien van de vordering optreden, tenzij de Commissie besluit dat de Unie als verweerder moet optreden, of de lidstaat zelf wil dat de Unie zodanig optreedt. De Commissie kan een besluit nemen dat de Unie als verweerder optreedt, wanneer:

- a) het waarschijnlijk is dat de Unie ten minste een deel van de financiële aansprakelijkheid met betrekking tot de vordering zal moeten dragen;
- b) het geschil ook een door de Unie toegekende behandeling betreft;
- c) het waarschijnlijk is dat vergelijkbare vorderingen zullen worden ingesteld tegen door andere lidstaten toegekende behandelingen; of
- d) het waarschijnlijk is dat de vordering onbeantwoorde rechtsvragen zal opwerpen.

Wanneer de Unie als verweerder optreedt, moet de betrokken lidstaat de Commissie alle noodzakelijke bijstand verlenen en mag hij deel uitmaken van de delegatie van de Unie in de arbitrageprocedure. De Commissie houdt de lidstaat nauwkeurig op de hoogte van alle belangrijke stappen in de procedure, werkt nauw samen met de lidstaat en voert regelmatig overleg met de lidstaat.

Wanneer de lidstaat als verweerder optreedt, verstrekt hij de Commissie alle documenten die betrekking hebben op de procedure, en staat hij toe dat de Commissie deel uitmaakt van de delegatie van de lidstaat in de arbitrageprocedure. De lidstaat houdt de Commissie nauwkeurig op de hoogte van alle belangrijke stappen in de procedure en kan worden verzocht om in zijn verweer tegen de vordering een bepaald standpunt in te nemen, wanneer er sprake is van een belang van de Unie.

3.2.4. *Hoofdstuk IV: Schikkingen*

Als de Commissie van mening is dat de belangen van de Unie het best gediend zijn door minnelijke schikking van een geschil betreffende een uitsluitend door de Unie toegekende behandeling, kan zij een besluit tot goedkeuring van een schikking nemen. Dit besluit dient te

worden vastgesteld in overeenstemming met de onderzoeksprocedure die is ingesteld bij Verordening (EU) nr. 182/2011¹⁴.

Als de Commissie van mening is dat de belangen van de Unie het best zijn gediend door minnelijke schikking van een geschil betreffende een door enkel een lidstaat of een door zowel een lidstaat als de Unie toegekende behandeling, overlegt de Commissie met de betrokken lidstaat. Als de lidstaat instemt met een schikking, moet hij zich inspannen om met de Commissie overeenstemming te bereiken over de noodzakelijke elementen voor de onderhandelingen over en de tenuitvoerlegging van de schikking. De Commissie kan, ook als de betrokken lidstaat hiermee niet instemt, besluiten om het geschil te schikken, indien zij van mening is dat er een hoger belang van de Unie is. De voorwaarden van de schikking moeten worden overeengekomen in overeenstemming met de onderzoeksprocedure.

Wanneer een vordering betrekking heeft op een behandeling die uitsluitend door een lidstaat is toegekend, kan deze het geschil schikken, mits:

- a) de lidstaat de eventuele financiële aansprakelijkheid die voortvloeit uit de schikking, aanvaardt;
- b) de schikkingsovereenkomst uitsluitend kan worden ingeroepen tegen de betreffende lidstaat;
- c) de voorwaarden van de schikking verenigbaar zijn met het recht van de Unie; en
- d) er geen hoger belang van de Unie is.

De lidstaat moet overleggen met de Commissie, die binnen negentig dagen besluit of een of meer van de bovenstaande voorwaarden van toepassing is.

3.2.5. Hoofdstuk V: Betaling van definitief toegewezen schadevergoedingen schikkingen

Wanneer de betrokken lidstaat als verweerder tegen een vordering is opgetreden, moet hij aansprakelijk zijn voor de betaling van definitief toegewezen schadevergoedingen en met die vordering verband houdende schikkingen.

Wanneer de Unie als verweerder tegen een eis is opgetreden, moet zij de investeerder de definitieve schadevergoeding betalen volgens de regels die zijn neergelegd in de toepasselijke overeenkomst, tenzij een lidstaat de financiële aansprakelijkheid voor het geschil heeft aanvaard. In gevallen waarin een schikking is overeengekomen, zal de Commissie het schikkingsbedrag betalen volgens de regels als vastgelegd in de schikkingsovereenkomst.

Wanneer de Commissie van mening is dat de definitief toegewezen schadevergoeding of het schikkingsbedrag geheel of gedeeltelijk moet worden betaald door een lidstaat die geen financiële aansprakelijkheid heeft aanvaard, voert zij overleg met de betrokken lidstaat. Als de Commissie en de lidstaat niet tot overeenstemming over de kwestie komen, neemt de Commissie een besluit waarin zij het door die lidstaat te betalen bedrag vaststelt. De lidstaat compenseert de begroting van de Unie, inclusief rente, binnen drie maanden na de datum van

---

¹⁴ Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren (PB L 55 van 28.2.2011, blz. 13).

het besluit. Als de lidstaat het niet eens is met de toewijzing van financiële aansprakelijkheid door de Commissie, tekent hij bezwaar aan. Als de Commissie het niet eens is met het bezwaar van de lidstaat, stelt zij een besluit vast waarin zij de lidstaat verzoekt om de begroting van de Unie te compenseren, inclusief rente. De lidstaat kan vervolgens een beroep doen op artikel 263 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie om het besluit in kwestie nietig te laten verklaren. Daarna zal het Hof van Justitie van de Europese Unie zich conform deze verordening over de kwestie uitspreken. Deze procedure mag geen element voor controle van het besluit van de Commissie door de lidstaten bevatten. Dit is een besluit dat uitsluitend op één lidstaat van toepassing is en waarvoor de toepassing van de in de verordening vastgestelde normen door de Commissie geen voorwerp van politieke controle door de lidstaten mag zijn. Het is voor de juiste werking van de verordening van groot belang dat de criteria strikt en op objectieve wijze worden toegepast. Indien de betrokken lidstaat het Hof van Justitie van de Europese Unie verzoekt om het besluit van de Commissie nietig te verklaren, moeten andere lidstaten met een belang bij de uitlegging in de bij het Hof van Justitie lopende procedure kunnen tussenkomen.

Wanneer de Unie als verweerder optreedt, moeten de arbitragekosten worden betaald door haar of door de lidstaat, overeenkomstig de verdeling van de financiële aansprakelijkheid met betrekking tot het geschil. De Commissie kan een besluit nemen waarin zij de bij de vordering betrokken lidstaat verzoekt, financiële bijdragen aan de begroting van de Unie te doen om eventuele periodieke betalingen van de arbitragekosten te dekken.

4. GEVOLGEN VOOR DE BEGROTING

Het is per definitie onmogelijk om precieze informatie te geven over de waarschijnlijke kosten die met de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten verband houden. Deze kosten hangen af van een groot aantal factoren, onder andere de omvang van de kapitaalstromen, de stabiliteit van het investeringsklimaat e.d. De blootstelling van de Unie aan zulke risico's hangt natuurlijk ook af van het aantal van dergelijke overeenkomsten waarbij zij uiteindelijk partij zal zijn. Op het moment dat dit voorstel wordt gepresenteerd, is de Unie slechts partij bij één overeenkomst die bepalingen bevat over beslechting van geschillen tussen investeerders en staten, maar momenteel wordt onderhandeld over een aantal andere overeenkomsten. Het is dus onmogelijk om bij de voorbereiding van een verordening van dit type, die bedoeld is een horizontaal effect te hebben, in detail te treden over de waarschijnlijke gevolgen voor de begroting. Hoewel niet mag worden onderschat hoe moeilijk het maken van nauwkeurige ramingen is, is een nauwkeurigere analyse voor individuele gevallen wel mogelijk in de effectbeoordelingen die voor specifieke overeenkomsten zullen worden uitgevoerd, en de overeenkomsten moeten ook worden onderworpen aan een ex post-evaluatie. Voor alle in de toekomst in overeenstemming met artikel 218 van het Verdrag te sluiten overeenkomsten die binnen het toepassingsgebied van deze verordening zouden vallen, zullen financiële staten worden voorbereid.

Er moet worden gewaarborgd dat de noodzakelijke voorwaarden voor de algemene begroting zijn vervuld, opdat eventuele uit overeenkomsten met derde landen voortvloeiende kosten, waaronder die in verband met beslechting van geschillen tussen investeerders en staten zoals neergelegd in deze verordening, worden gedekt. In deze zijn drie elementen van belang. In de eerste plaats moet er een voorziening worden getroffen voor de betaling van de kosten van het scheidsgerecht en de overige hiermee verband houdende kosten. In de tweede plaats moet er een voorziening worden getroffen voor situaties waarin de Unie verplicht is een schadevergoeding te betalen op grond van arbitrale vonnissen of schikkingen in verband met

handelingen van haar instellingen. In de derde plaats moet de Unie in zaken waarin zij als verweerder optreedt, maar waarin de betrokken lidstaat uiteindelijk als financieel aansprakelijk moet worden beschouwd, de noodzakelijke bedragen betalen die de betrokken lidstaat vervolgens aan de Unie moet vergoeden. Er moet ook worden voorzien in een mechanisme waarbij een lidstaat die financiële aansprakelijkheid heeft aanvaard in een zaak, periodieke betalingen aan de EU-begrotingen verricht om de kosten van arbitrage te compenseren. Al deze betalingen en compensatievergoedingen zullen ter hand worden genomen door aan begrotingsonderdeel "20 02 01 — Buitenlandse handelsbetrekkingen, met inbegrip van de toegang tot de markt van derde landen". Het Commissievoorstel voor de begroting van 2013¹⁵ bevat hiertoe de nodige voorzieningen in de vorm van een aanvulling op de toelichting bij de begroting voor de hierboven genoemde begrotingslijn met de vermelding:

"Schikking van geschillen tussen investeerders en staten onder toepassing van internationale overeenkomsten

De volgende uitgavenpost dient ter ondersteuning van:

- kosten van arbitrage en juridisch advies alsmede vergoedingen die door de Unie moeten worden betaald in haar hoedanigheid van partij in geschillen die rijzen in verband met de tenuitvoerlegging van overeenkomstig artikel 207 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie gesloten internationale overeenkomsten;
- betaling van definitief toegewezen schadevergoedingen of schikkingsbedragen die aan een investeerder in het kader van dergelijke internationale overeenkomsten worden betaald."

---

¹⁵ Aangenomen door de Commissie op 25 mei 2012 (COM(2012)300).

Voorstel voor een

VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

tot vaststelling van een kader voor een regeling van financiële aansprakelijkheid in verband met scheidsgerichten voor de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten, die zijn ingesteld bij internationale overeenkomsten waarbij de Europese Unie partij is

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 207, lid 2,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Met de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon heeft de Unie de exclusieve bevoegdheid gekregen voor het sluiten van internationale overeenkomsten inzake investeringsbescherming. De Unie is al partij bij het Verdrag inzake het Energiehandvest¹, dat voorziet in investeringsbescherming.
- (2) Overeenkomsten die voorzien in investeringsbescherming bevatten doorgaans een mechanisme voor de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten, dat een investeerder uit een derde land de mogelijkheid biedt om een vordering in te stellen tegen een staat waarin hij een investering heeft gedaan. De beslechting van geschillen tussen investeerders en staten kan leiden tot toewijzing van vorderingen tot geldelijke schadevergoeding. Bovendien zullen in dergelijke zaken onvermijdelijk aanzienlijke kosten moeten worden gemaakt in het kader van de arbitrageprocedure en het voeren van verweer in zo'n zaak.
- (3) Volgens de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie² moet voor de internationale aansprakelijkheid voor een behandeling die voorwerp is van geschillenbeslechting, worden aangeknoopt bij de verdeling van de bevoegdheden tussen de Europese Unie en haar lidstaten. Bijgevolg is de Unie in beginsel verantwoordelijk voor het voeren van verweer tegen vorderingen waarbij een schending wordt gesteld van een overeenkomst ten aanzien waarvan de Unie exclusief

---

¹ PB L 69 van 9.3.1998, blz. 1.

² Advies 1/91 van het Europees Hof van Justitie, Jurisprudentie 1991, blz. I-60709.

bevoegd is, ongeacht of de betrokken behandeling door de Unie zelf of door een lidstaat is toegekend.

- (4) Wanneer de Unie international aansprakelijk is voor de toegekende behandeling, wordt van haar verwacht dat zij, conform internationaal recht, een aan de eiser toegewezen schadevergoeding betaalt en de kosten van het geschil voor haar rekening neemt. Toekenning van een schadevergoeding aan de eiser kan echter voortvloeien uit een door de Unie zelf of uit een door een lidstaat toegekende behandeling. Het zou dan ook niet billijk zijn om schadevergoedingen en de kosten van arbitrage uit de begroting van de Unie te betalen, wanneer de behandeling door een lidstaat is toegekend. Het is daarom noodzakelijk dat de financiële aansprakelijkheid, krachtens het recht van de Unie en onverminderd de internationale aansprakelijkheid van de Unie, wordt verdeeld tussen de Unie en de lidstaat die verantwoordelijk is voor de toegekende behandeling, op basis van bij deze verordening vastgestelde criteria.
- (5) In zijn resolutie over het toekomstig Europees internationaal investeringsbeleid³ heeft het Europees Parlement expliciet gevraagd om het in deze verordening voorziene mechanisme op te zetten. Bovendien heeft de Raad in zijn conclusies over een algemeen internationaal investeringsbeleid van 25 oktober 2010 de Commissie verzocht om de kwestie te bestuderen.
- (6) De financiële aansprakelijkheid moet worden toegewezen aan de entiteit die verantwoordelijk is voor de behandeling die strijdig met de toepasselijke bepalingen van de overeenkomst wordt geacht. Dit betekent dat de Unie de financiële aansprakelijkheid moet dragen wanneer de betrokken behandeling is toegekend door een instelling, orgaan of agentschap van de Unie. De betrokken lidstaat moet de financiële aansprakelijkheid dragen, wanneer de betrokken behandeling is toegekend door de lidstaat. Wanneer de lidstaat evenwel handelt op een wijze die wordt voorgeschreven door het recht van de Unie, bijvoorbeeld bij het omzetten van een door de Unie vastgestelde richtlijn, moet de Unie de financiële aansprakelijkheid dragen voor zover de betrokken behandeling door het recht van de Unie wordt voorgeschreven. De verordening moet tevens rekening houden met de mogelijkheid dat een individuele zaak betrekking kan hebben op zowel een behandeling die is toegekend door een lidstaat als een behandeling die wordt voorgeschreven door het recht van de Unie. De verordening moet alle door de lidstaten en door de Europese Unie genomen handelingen bestrijken.
- (7) De Unie, vertegenwoordigd door de Commissie, moet altijd als verweerder optreden, wanneer een geschil uitsluitend betrekking heeft op een behandeling toegekend door instellingen, organen of agentschappen van de Unie, zodat de Unie de uit het geschil voortvloeiende potentiële financiële aansprakelijkheid draagt overeenkomstig bovengenoemde criteria.
- (8) Anderzijds is het passend, wanneer een lidstaat de potentieel uit een geschil voortvloeiende financiële aansprakelijkheid draagt, om in beginsel toe te staan dat deze lidstaat als verweerder optreedt om ten aanzien van de door hem aan de investeerder toegekende behandeling verweer te voeren. De in deze verordening vastgelegde regelingen voorzien daarin. Dit heeft als belangrijk voordeel dat de

---

³ Punt 35 van Resolutie A 7 0070/2011 van 22 april 2011.

begroting van de Unie en de middelen van de Unie niet, zelfs niet tijdelijk, worden belast door de kosten van procesvoering of door een arbitraal vonnis waarbij de betrokken lidstaat in het ongelijk wordt gesteld.

- (9) Lidstaten kunnen er desondanks de voorkeur aan geven dat de Unie, vertegenwoordigd door de Commissie, in dit type geschillen als verweerder optreedt, bijvoorbeeld om redenen van technische deskundigheid. De lidstaten moeten daarom de mogelijkheid hebben om, onverminderd hun financiële aansprakelijkheid, ervan af te zien als verweerder op te treden.
- (10) In bepaalde situaties is het essentieel dat de Unie zelf als verweerder optreedt in geschillen die betrekking hebben op een door een lidstaat toegekende behandeling, teneinde te waarborgen dat haar belangen goed worden gewaarborgd. Hiervan kan met name sprake zijn wanneer het geschil ook betrekking heeft op een door de Unie toegekende behandeling, wanneer blijkt dat de door een lidstaat toegekende behandeling wordt voorgeschreven door het recht van de Unie, het waarschijnlijk is dat vergelijkbare vorderingen kunnen worden ingesteld tegen andere lidstaten, of er in de zaak sprake is van onbeantwoorde rechtsvragen waarvan de beantwoording gevolgen kan hebben voor eventuele toekomstige zaken tegen andere lidstaten of tegen de Unie. Wanneer een geschil gedeeltelijk betrekking heeft op een behandeling die door de Unie is toegekend of die door het recht van de Unie wordt voorgeschreven, moet de Unie als verweerder optreden, tenzij de vorderingen naar aanleiding van de behandeling van minder belang zijn: hierbij kan worden gelet op het belang van de vordering naar aanleiding van de door de lidstaat toegekende behandeling in verhouding tot de daarmee gepaard gaande mogelijke financiële aansprakelijkheid en opgeworpen rechtsvragen.
- (11) Er moet worden bepaald dat de Unie in dergelijke situaties als verweerder kan optreden, om te waarborgen dat met de belangen van de Unie en daarmee van de gezamenlijke lidstaten rekening kan worden gehouden. Hieraan wordt uitdrukking gegeven in het beginsel van eenheid van externe vertegenwoordiging en de samenwerkingsverplichting zoals neergelegd in artikel 4, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie en in de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie⁴, die ongeacht de onderliggende bevoegdheid van toepassing zijn.
- (12) Het is gepast dat de Commissie, binnen het in deze verordening uiteengezette kader, besluit of de Unie verweerder moet zijn of dat een lidstaat als verweerder moet optreden.
- (13) Het is noodzakelijk te voorzien in enkele praktische regelingen voor het voeren van arbitrageprocedures in geschillen die betrekking hebben op een door een lidstaat toegekende behandeling. Met deze regelingen moet, ongeacht of de Unie of de lidstaat in de desbetreffende geschillen als verweerder optreedt, ernaar worden gestreefd in deze zo goed mogelijk met het geschil om te gaan, met eerbiediging van het beginsel van eenheid van externe vertegenwoordiging en de samenwerkingsverplichting zoals verankerd in artikel 4, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie en de

---

⁴ Advies 1/94 van het Europees Hof van Justitie, Jurisprudentie 1994, blz. I-5267; Commissie tegen Raad (FAO), Jurisprudentie 1996, blz. I-1469.

rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie⁵. Voor gevallen waarin de Unie optreedt als verweerder, moeten deze regelingen voorzien in zeer nauwe samenwerking, met inbegrip van de onverwijlde kennisgeving van alle procedurele stappen, de verstrekking van documenten, frequent overleg en deelname aan de delegatie in de procedure.

- (14) Wanneer een lidstaat als verweerder optreedt, is het gepast dat hij de Commissie op de hoogte houdt van ontwikkelingen in de zaak en dat de Commissie, in voorkomend geval, de lidstaat die als verweerder optreedt, kan verzoeken een specifiek standpunt in te nemen in aangelegenheden waarin de Unie een belang heeft.
- (15) Een lidstaat kan te allen tijde aanvaarden dat hij financieel aansprakelijk is indien een schadevergoeding moet worden betaald. In dat geval kunnen de lidstaat en de Commissie afspraken maken voor de periodieke betaling van kosten en voor de betaling van een eventuele schadevergoeding. Een dergelijke aanvaarding betekent niet dat de lidstaat aanvaardt dat de vordering waarover een geschil bestaat, gegrond is. De Commissie moet een besluit kunnen vaststellen waarin zij eist dat de lidstaat een voorziening treft voor zulke kosten. Ingeval het scheidsgerecht de eiser veroordeelt in de kosten van de Unie, moet de Commissie ervoor zorgen dat alle vooruitbetaalde kosten onverwijld aan de betrokken lidstaat worden terugbetaald.
- (16) In sommige gevallen kan het passend zijn een schikking te treffen om kostbare en onnodige arbitrage te voorkomen. Er moet een procedure worden vastgesteld voor het treffen van zulke schikkingen. Zo'n procedure moet de Commissie, handelend overeenkomstig de onderzoeksprocedure, toestaan om een zaak te schikken, wanneer dit in het belang van de Unie is. Wanneer de zaak een behandeling betreft die door een lidstaat is toegekend, is het passend dat de Commissie en de betrokken lidstaat nauw samenwerken en overleg plegen. De lidstaat moet het recht behouden om de zaak te allen tijde te schikken, mits hij de volledige financiële aansprakelijkheid aanvaardt en mits de schikking verenigbaar is met het recht van de Unie en niet botst met de belangen van de Unie.
- (17) Wanneer de Europese Unie in een arbitraal vonnis in het ongelijk wordt gesteld, moet de schadevergoeding zonder uitstel worden betaald. De Commissie moet regelingen treffen voor de betaling van dergelijke schadevergoedingen, tenzij een lidstaat de financiële aansprakelijkheid al heeft aanvaard.
- (18) De Commissie moet nauw overleg plegen met de betrokken lidstaat, om overeenstemming te bereiken over de verdeling van de financiële aansprakelijkheid. Wanneer de Commissie bepaalt dat een lidstaat aansprakelijk is, en de lidstaat deze beslissing niet accepteert, moet de Commissie de schadevergoeding betalen, maar moet zij tevens een besluit tot de lidstaat richten waarin zij deze verzoekt de begroting van de Europese Unie aan te vullen met de bedragen in kwestie, vermeerderd met de toepasselijke rente. De verschuldigde rente is de rente die is vastgesteld overeenkomstig artikel 71, lid 4, van Verordening (EG, Euratom) nr. 1605/2002 van de Raad van 25 juni 2002 houdende het Financieel Reglement van toepassing op de algemene begroting van de Europese Gemeenschappen, als gewijzigd^{6]}⁷. Artikel 263

---

⁵ Advies 1/94 van het Europees Hof van Justitie, Jurisprudentie 1994, blz. I-5267; Commissie tegen Raad (FAO), Jurisprudentie 1996, blz. I-1469.

⁶ PB L 248 van 16.9.2002, blz. 1.

van het Verdrag is van toepassing in gevallen waarin een lidstaat van mening is dat het besluit niet voldoet aan de in deze verordening geformuleerde criteria.

- (19) De begroting van de Unie moet dekking bieden voor de uitgaven die voortvloeien uit in overeenstemming met artikel 218 van het Verdrag gesloten overeenkomsten waarin wordt voorzien in beslechting van geschillen tussen investeerders en staten. Voor zover lidstaten financieel aansprakelijk zijn op grond van deze overeenkomst, moet de Unie in de gelegenheid zijn hetzij eerst de bijdragen van de betrokken lidstaat te ontvangen voordat zij de desbetreffende uitgave doet, hetzij eerst de desbetreffende uitgave doen en daarna door de betrokken lidstaat worden terugbetaald. Gebruikmaking van beide mechanismen moet mogelijk zijn, naargelang wat haalbaar is qua timing. Voor beide mechanismen moeten de door de lidstaten betaalde bijdragen of terugbetalingen worden behandeld als interne bestemmingsontvangsten van de Uniebegroting. De kredieten naar aanleiding van deze interne bestemmingsinkomsten moeten niet alleen de relevante uitgaven dekken, maar tevens kunnen worden toegewezen aan andere onderdelen van de Uniebegroting waaruit de oorspronkelijke kredieten voor bekostiging van de desbetreffende uitgaven volgens het tweede mechanisme afkomstig waren.
- (20) Om uniforme voorwaarden voor de tenuitvoerlegging van deze verordening te waarborgen, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden verleend.
- (21) De uitvoeringsbevoegdheden met betrekking tot artikel 12, lid 1, artikel 13, lid 4, en artikel 14, lid 3, moeten worden uitgeoefend in overeenstemming met Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren⁸.
- (22) Voor de vaststelling van besluiten inzake de schikking van geschillen overeenkomstig artikel 14, lid 3, moet de raadplegingsprocedure worden gebruikt, aangezien deze besluiten hoogstens een tijdelijk effect op de begroting van de Unie zullen hebben, omdat de betrokken lidstaat verplicht zal zijn om alle financiële aansprakelijkheid te aanvaarden die uit het geschil voortvloeit, en vanwege de in de verordening neergelegde gedetailleerde criteria voor de aanvaardbaarheid van zulke schikkingen,

---

⁷ Verwijzingen te vervangen door verwijzingen naar de verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de jaarlijkse begroting van de Unie (2010/395(COD)) nadat deze is vastgesteld.

⁸ PB L 55 van 28.2.2011, blz. 13.

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Toepassingsgebied

1. Deze verordening is van toepassing op de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten in het kader van een overeenkomst waarbij de Unie partij is, en die in gang wordt gezet door een eiser uit een derde land.
2. Ter informatie zal de Commissie een lijst van de overeenkomsten waarop deze verordening van toepassing is, in het *Publicatieblad van de Europese Unie* bekendmaken en bijhouden.

Artikel 2

Definities

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

- a) "overeenkomst": een internationale overeenkomst waarbij de Unie partij is en die voorziet in beslechting van geschillen tussen investeerders en staten;
- b) "kosten voortvloeiend uit de arbitrage": de vergoedingen voor en kosten van het scheidsgerecht, de kosten van vertegenwoordiging en de vergoedingen die aan de eiser worden toegekend door het scheidsgerecht;
- c) "geschil": een door een eiser tegen de Unie ingestelde vordering in het kader van een overeenkomst, waarover een scheidsgerecht uitspraak zal doen;
- d) "beslechting van geschillen tussen investeerders en staten": een in een overeenkomst opgenomen mechanisme volgens welke een eiser vorderingen tegen de Unie kan instellen;
- e) "lidstaat": een of meer lidstaten van de Europese Unie;
- f) "betrokken lidstaat": de lidstaat die de behandeling heeft toegekend waarvan wordt gesteld dat zij strijdig is met de overeenkomst;
- g) "financiële aansprakelijkheid": een verplichting tot betaling van een som gelds die door een scheidsgerecht is opgelegd of die als onderdeel van een schikking is overeengekomen, met inbegrip van de kosten in verband met de arbitrage;
- h) "schikking": een akkoord tussen enerzijds de Unie of een lidstaat, of beide, en anderzijds een eiser, waarin de eiser ermee instemt zijn vordering niet verder geldend

te maken, in ruil voor de betaling van een som gelds, met inbegrip van situaties waarin de regeling wordt vastgelegd in een arbitraal vonnis;

- i) "scheidsgerecht": een persoon die of een orgaan dat in het kader van een overeenkomst is aangewezen om uitspraak te doen in een geschil tussen een investeerder en staat;
- j) "eiser": een natuurlijke persoon of rechtspersoon die een vordering kan instellen op basis van een procedure voor beslechting van geschillen tussen investeerders en staten in het kader van een overeenkomst, of een natuurlijke persoon of rechtspersoon aan wie de vorderingen van de eiser in het kader van de overeenkomst rechtmatig zijn overgedragen.

HOOFDSTUK II

Verdeling van de financiële aansprakelijkheid

Artikel 3

Verdelingscriteria

1. De financiële aansprakelijkheid die voortvloeit uit een geschil in het kader van een overeenkomst, wordt verdeeld volgens de onderstaande criteria:
  - a) de Unie draagt de financiële aansprakelijkheid die voortvloeit uit een behandeling welke is toegekend door de instellingen, organen of agentschappen van de Unie;
  - b) de betrokken lidstaat draagt de financiële aansprakelijkheid die voortvloeit uit een behandeling welke is toegekend door die lidstaat, behalve wanneer deze behandeling was voorgeschreven door het recht van de Unie.

Onverminderd punt (b) van de eerste alinea van dit lid, is de betrokken lidstaat financieel aansprakelijk, wanneer door het recht van de Unie wordt voorgeschreven dat hij handelt om de onverenigbaarheid van een eerdere handeling met het recht van de Unie te corrigeren, tenzij de vaststelling van deze eerdere handeling werd voorgeschreven door het recht van de Unie.
2. In de in deze verordening bepaalde gevallen stelt de Commissie een besluit vast waarin zij de financiële aansprakelijkheid van de betrokken lidstaat vaststelt, in overeenstemming met de criteria van lid 1.
3. Onverminderd lid 1, draagt de betrokken lidstaat de financiële aansprakelijkheid indien:
  - a) de betrokken lidstaat de potentiële financiële aansprakelijkheid in overeenstemming met artikel 11 heeft aanvaard;
  - b) de betrokken lidstaat als verweerder optreedt overeenkomstig artikel 8; of
  - c) de betrokken lidstaat een schikking treft overeenkomstig artikel 12.

HOOFDSTUK III

Beslechting van geschillen

Afdeling 1

Beslechting van geschillen over een door de Unie toegekende behandeling

Artikel 4

Behandeling toegekend door de Unie

De Unie treedt als verweerder op, wanneer het geschil betrekking heeft op een behandeling die is toegekend door de instellingen, organen of agentschappen van de Unie.

Afdeling 2

Beslechting van geschillen over een door een lidstaat toegekende behandeling

Artikel 5

Behandeling toegekend door een lidstaat

De bepalingen van deze afdeling zijn van toepassing op geschillen die betrekking hebben op een behandeling die volledig of gedeeltelijk is toegekend door een lidstaat.

Artikel 6

Overleg

1. Zodra de Commissie van een eiser overeenkomstig de bepalingen van een overeenkomst een verzoek om overleg ontvangt, stelt zij de betrokken lidstaat hiervan op de hoogte. Een lidstaat die is geïnformeerd over een verzoek om overleg of een dergelijk verzoek heeft ontvangen, stelt de Commissie hiervan onverwijld in kennis.
2. Vertegenwoordigers van de betrokken lidstaat maken deel uit van de delegatie van de Unie in het overleg.
3. De betrokken lidstaat verstrekt de Commissie onverwijld alle informatie die relevant kan zijn voor de zaak.

Artikel 7

Initiatief tot een arbitrageprocedure

Zodra de Commissie een bericht ontvangt waarin een eiser zijn voornemen uit om, in overeenstemming met de bepalingen van een overeenkomst, een arbitrageprocedure in te leiden, stelt zij de betrokken lidstaat hiervan in kennis.

Een lidstaat die een bericht ontvangt waarin een eiser zijn voornemen tot inleiding van een arbitrageprocedure uit, stelt de Commissie hiervan onverwijld in kennis.

Artikel 8

Status van verweerder

1. Mits de overeenkomst in de mogelijkheid hiertoe voorziet, treedt de betrokken lidstaat op als verweerder, behalve wanneer er sprake is van een van de volgende situaties:
  - a) de Commissie heeft een besluit genomen overeenkomstig lid 2; of
  - b) de lidstaat heeft de Commissie niet binnen dertig dagen na ontvangst van het bericht of de kennisgeving als bedoeld in artikel 7 schriftelijk bevestigd dat hij voornemens is op te treden als verweerder.Indien zich een van de onder a) of b) genoemde situaties voordoet, treedt de Unie op als verweerder.
2. De Commissie kan binnen dertig dagen na ontvangst van een bericht of kennisgeving als bedoeld in artikel 7 besluiten dat de Unie optreedt als verweerder, wanneer er sprake is van een van de volgende situaties:
  - a) het is waarschijnlijk dat de Unie ten minste een deel van de potentiële financiële aansprakelijkheid die voortvloeit uit het geschil, zal dragen overeenkomstig de in artikel 3 neergelegde criteria;
  - b) het geschil heeft ook betrekking op een behandeling die door instellingen, organen of agentschappen van de Unie is toegekend;
  - c) het is waarschijnlijk dat in het kader van dezelfde overeenkomst vergelijkbare vorderingen worden ingesteld tegen door andere lidstaten toegekende behandelingen, en de Commissie is het beste in staat te waarborgen dat effectief en consistent verweer wordt gevoerd; of
  - d) het geschil werpt onbeantwoorde rechtsvragen op die kunnen terugkeren in andere geschillen in het kader van dezelfde of andere overeenkomsten van de Unie, betreffende een behandeling die door de Unie of andere lidstaten is toegekend.
3. De Commissie en de betrokken lidstaat treden onmiddellijk na ontvangst van een bericht of kennisgeving als bedoeld in artikel 7 in overleg over welke lijn, in overeenstemming met dit artikel, moet worden gevolgd in de zaak. De Commissie en de betrokken lidstaat waarborgen dat alle termijnen die in de overeenkomst zijn vastgelegd, in acht worden genomen.
4. De Commissie informeert de overige lidstaten en het Europees Parlement over elk geschil waarin dit artikel wordt toegepast, en over de wijze van toepassing van dit artikel.

Artikel 9

Het voeren van een arbitrageprocedure door een lidstaat

1. Indien een lidstaat optreedt als verweerder,
  - a) verstrekt de lidstaat de Commissie alle documenten die betrekking hebben op de procedure;
  - b) informeert de lidstaat de Commissie over alle belangrijke procedurele stappen en voert hij regelmatig overleg, in elk geval wanneer de Commissie hierom verzoekt; en
  - c) staat de lidstaat toe dat vertegenwoordigers van de Commissie, op haar verzoek, deel uitmaken van de delegatie die de lidstaat vertegenwoordigt.
2. De Commissie kan te allen tijde verlangen dat de betrokken lidstaat een bepaald standpunt inneemt met betrekking tot een door het geschil gerezen rechtsvraag, of met betrekking tot een ander element dat voor de Unie van belang is.
3. Wanneer een overeenkomst of de regels waarnaar in een overeenkomst wordt verwezen, voorzien in de mogelijkheid van nietigverklaring van, beroep in verband met of herziening met betrekking tot een rechtsvraag die is vervat in een arbitraal vonnis, kan de Commissie indien zij van mening is dat de innerlijke samenhang of juistheid van de uitlegging van de overeenkomst hiertoe noopt, van de lidstaat verlangen dat deze een vordering tot een dergelijke nietigverklaring indient, een dergelijk beroep aantekent of om een dergelijke herziening verzoekt. In deze situaties maken vertegenwoordigers van de Commissie deel uit van de delegatie en krijgen zij de gelegenheid om de zienswijzen van de Unie met betrekking tot de rechtsvraag in kwestie te verwoorden.

Artikel 10

Het voeren van een arbitrageprocedure door de Unie

De volgende bepalingen zijn van toepassing op alle arbitrageprocedures waarin de Unie overeenkomstig artikel 8 als verweerder optreedt:

- a) de Commissie neemt alle benodigde maatregelen om ten aanzien van de desbetreffende behandeling verweer te voeren;
- b) de betrokken lidstaat verleent de Commissie alle benodigde bijstand;
- c) de Commissie verstrekt de lidstaat alle documenten die betrekking hebben op de procedure, om een zo effectief mogelijke verdediging te waarborgen; en
- d) de Commissie en de betrokken lidstaat bereiden het verweer voor in nauwe samenwerking met de vertegenwoordigers van de betrokken lidstaat die zijn gerechtigd deel uit te maken van de delegatie van de Unie in de procedure.

Artikel 11

Aanvaarding van potentiële financiële aansprakelijkheid door de betrokken lidstaat, wanneer de Unie verweerder is

Wanneer de Unie overeenkomstig artikel 8 als verweerder optreedt, kan de betrokken lidstaat te allen tijde de uit de arbitrage voortvloeiende potentiële financiële aansprakelijkheid aanvaarden. De betrokken lidstaat en de Commissie kunnen daartoe regelingen treffen die onder andere betrekking hebben op:

- a) mechanismen voor de periodieke betaling van kosten voortvloeiend uit de arbitrage;
- b) mechanismen voor de betaling van schadevergoedingen tot betaling waarvan de Unie is veroordeeld.

HOOFDSTUK IV

Schikkingen

Artikel 12

Schikking van geschillen betreffende door de Unie toegekende behandelingen

1. Als de Commissie van mening is dat schikking van een geschil over een uitsluitend door de Unie toegekende behandeling in het belang van de Unie is, kan zij een besluit over een uitvoeringshandeling vaststellen conform de onderzoeksprocedure als bedoeld in artikel 20, lid 3, tot goedkeuring van de schikking.
2. Indien er bij een schikking mogelijk sprake is van andere handelingen dan de betaling van een som gelds, zijn de relevante procedures voor dergelijk handelen van toepassing.

Artikel 13

Schikking van geschillen betreffende door een lidstaat toegekende behandelingen

1. Wanneer de Unie verweerder is in een geschil betreffende een behandeling die volledig of gedeeltelijk door een lidstaat is toegekend, en de Commissie van mening is dat schikking van het geschil in het belang van de Unie zou zijn, overlegt zij eerst met de betrokken lidstaat. Ook de lidstaat kan initiatief nemen tot dergelijk overleg met de Commissie.
2. Als de betrokken lidstaat ermee instemt het geschil te schikken, spant hij zich in om met de Commissie tot overeenstemming te komen over de noodzakelijke elementen voor de schikkingsonderhandelingen en de tenuitvoerlegging van de schikking.
3. Indien de lidstaat er niet mee instemt het geschil te schikken, kan de Commissie het geschil schikken, wanneer hogere belangen van de Unie zulks vereisen.

4. De voorwaarden van de overeengekomen schikking dienen te worden goedgekeurd in overeenstemming met de onderzoeksprocedure als bedoeld in artikel 20, lid 3.

Artikel 14

Schikking door een lidstaat

1. Wanneer de Unie verweerder is in een geschil dat uitsluitend een door een lidstaat toegekende behandeling betreft, kan de betrokken lidstaat het geschil schikken wanneer:
  - a) de betrokken lidstaat de volledige financiële aansprakelijkheid die voortvloeit uit de schikking, aanvaardt;
  - b) de schikkingsregeling uitsluitend kan worden ingeroepen tegen de betrokken lidstaat;
  - c) de voorwaarden van de schikking verenigbaar zijn met het recht van de Unie; en
  - d) de schikking geen hoger belang van de Unie schaadt.
2. De Commissie en de betrokken lidstaat kunnen overleg plegen om het voornemen van de lidstaat tot schikking van het geschil, te evalueren.
3. De betrokken lidstaat stelt de Commissie in kennis van de ontwerpschikkingsregeling. De Commissie wordt geacht de schikkingsregeling te hebben aanvaard, tenzij zij anders besluit, conform de raadplegingsprocedure als bedoeld in artikel 20, lid 2, en binnen negentig dagen na de kennisgeving van de ontwerpschikkingsregeling door de lidstaat, op grond dat de schikking niet aan alle in lid 1 uiteengezette voorwaarden voldoet.

HOOFDSTUK V

Betaling van definitief toegewezen schadevergoedingen en schikkingen

Artikel 15

Toepassingsgebied

De bepalingen in dit hoofdstuk zijn van toepassing wanneer de Unie als verweerder optreedt in een geschil.

Artikel 16

Procedure voor de betaling van schadevergoedingen of schikkingen

1. Een eiser waaraan bij arbitraal eindvonnis onder toepassing van een overeenkomst een schadevergoeding is toegewezen, kan bij de Commissie een verzoek tot betaling

van die schadevergoeding indienen. De Commissie betaalt de toegewezen schadevergoeding binnen de in de overeenkomst vastgelegde termijnen, tenzij de betrokken lidstaat overeenkomstig artikel 11 de financiële aansprakelijkheid heeft aanvaard, in welk geval de lidstaat de schadevergoeding dient te betalen.

2. Wanneer een in overeenstemming met artikel 12 of artikel 13 door de Unie goedgekeurde schikking niet in het arbitraal vonnis is vastgelegd, kan de eiser bij de Commissie een verzoek tot betaling van het schikkingsbedrag indienen. De Commissie betaalt het schikkingsbedrag binnen de in de schikkingsovereenkomst vastgelegde termijnen.

Artikel 17

Procedure wanneer er geen overeenstemming is over de financiële aansprakelijkheid

1. Wanneer de Unie als verweerder optreedt overeenkomstig artikel 8 en de Commissie van mening is dat de toegewezen schadevergoeding of het schikkingsbedrag in kwestie op basis van de in artikel 3, lid 1, neergelegde criteria geheel of gedeeltelijk door de betrokken lidstaat moet worden betaald, is de procedure die is uiteengezet in de leden 2 tot en met 5 van toepassing.
2. De Commissie en de betrokken lidstaat treden onverwijld met elkaar in overleg om te komen tot overeenstemming over de financiële aansprakelijkheid van de betrokken lidstaat, en van de Unie voor zover van toepassing.
3. De Commissie neemt binnen drie maanden na ontvangst van het verzoek tot betaling van de definitief toegewezen schadevergoeding of van het schikkingsbedrag een tot de betrokken lidstaat gericht besluit, waarin zij het door deze lidstaat te betalen bedrag vaststelt.
4. Tenzij de betrokken lidstaat binnen één maand bezwaar aantekent tegen het besluit van de Commissie, compenseert de betrokken lidstaat de begroting van de Unie binnen drie maanden na het besluit van de Commissie voor de betaling van de schadevergoeding of het schikkingsbedrag. De betrokken lidstaat is rente verschuldigd tegen het rentetarief dat van toepassing is op andere sommen gelds die aan de begroting van de Unie verschuldigd zijn.
5. Als de betrokken lidstaat bezwaar aantekent, neemt de Commissie, tenzij zij het eens is met het bezwaar van de lidstaat, binnen drie maanden na ontvangst van het bezwaarschrift van de lidstaat een besluit, waarin zij verlangt dat de betrokken lidstaat het door de Commissie betaalde bedrag vergoedt, tezamen met rente tegen het rentetarief dat van toepassing is op andere sommen gelds die aan de begroting van de Unie verschuldigd zijn.

Artikel 18

Vooruitbetaling van arbitragekosten

1. De Commissie kan een besluit nemen waarin zij de betrokken lidstaat verzoekt om financiële bijdragen te leveren aan de begroting van de Unie in verband met de uit de

arbitrage voortvloeiende kosten, wanneer zij van mening is dat de lidstaat ingevolge de in artikel 3 neergelegde criteria aansprakelijk zal zijn voor betaling van een eventuele schadevergoeding.

2. Voor zover het scheidsgerecht de eiser veroordeelt in de kosten van de Unie in verband met de arbitrage, en de betrokken lidstaat periodiek kosten voortvloeiend uit deze arbitrage heeft betaald, zorgt de Commissie ervoor dat deze kosten worden overgemaakt naar de lidstaat die deze kosten vooruit heeft betaald.

Artikel 19

Betaling door een lidstaat

Terugbetalingen of betalingen door een lidstaat aan de begroting, voor de betaling van een schadevergoeding of schikkingsbedrag of kosten anderszins, worden beschouwd als interne bestemmingsontvangsten in de zin van [artikel 18 van Verordening (EG, Euratom) nr. 1605/2002 van de Raad van 25 juni 2002 houdende het Financieel Reglement van toepassing op de algemene begroting van de Europese Gemeenschappen⁹]. Zij mogen worden gebruikt ter dekking van uitgaven die voortvloeien uit overeenkomsten die zijn gesloten in overeenstemming met artikel 218 van het Verdrag en die voorzien in de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten, of worden toegewezen aan de begroting waaruit kredieten die oorspronkelijk waren verstrekt om een schadevergoeding, een schikkingsbedrag of andere kosten te betalen, zijn bekostigd.

HOOFDSTUK VI

Slotbepalingen

Artikel 20

1. De Commissie zal worden bijgestaan door [het Comité voor investeringsovereenkomsten dat in het leven is geroepen bij Verordening [2010/197 COD]]. Dit comité is een comité in de zin van Verordening (EU) nr. 182/2011.
2. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is artikel 4 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.
3. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is artikel 5 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.

---

⁹ Verwijzingen te vervangen door verwijzingen naar de verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de jaarlijkse begroting van de Unie (2010/395(COD)) nadat deze is vastgesteld.

Artikel 21

Verslaglegging en herziening

1. De Commissie dient regelmatig een verslag over de uitvoering van deze verordening in bij het Europees Parlement en de Raad. Het eerste verslag zal worden ingediend uiterlijk drie jaar na de inwerkingtreding van deze verordening. De daaropvolgende verslagen zullen vervolgens om de drie jaar worden ingediend.
2. De Commissie kan ook samen met het in lid 1 bedoelde verslag en op basis van de bevindingen van de Commissie bij het Europees Parlement en de Raad een voorstel tot wijziging van deze verordening indienen.

Artikel 22

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel,

Voor het Europees Parlement
De Voorzitter

Voor de Raad
De Voorzitter

EUROPESE COMMISSIE

Brussel, 21.6.2012
COM(2012) 335 final

2012/0163 (COD)

Voorstel voor een

VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

tot vaststelling van een kader voor een regeling van financiële aansprakelijkheid in verband met scheidsgerechten voor de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten, die zijn ingesteld bij internationale overeenkomsten waarbij de Europese Unie partij is

TOELICHTING

1. ACHTERGROND VAN HET VOORSTEL

1.1. Inleiding

Het Verdrag van Lissabon heeft de buitenlandse directe investeringen binnen het toepassingsgebied van het gemeenschappelijk handelsbeleid van de Unie gebracht en daarmee onder de exclusieve bevoegdheid van de Unie. Een belangrijk element van internationale overeenkomsten inzake buitenlandse directe investeringen (doorgaans "investeringsbeschermingsovereenkomsten" genoemd) is dat investeerders een vordering kunnen instellen tegen een staat wanneer deze mogelijk in strijd met de investeringsbeschermingsovereenkomst heeft gehandeld (hierna "beslechting van geschillen tussen investeerders en staten" genoemd). Wanneer een dergelijke geschillenbeslechtingsprocedure plaatsvindt, gaan daarmee kosten gepaard voor de betrokken staat (administratiekosten in verband met het geschil, honoraria van arbiters en advocaten) en kan deze, indien in het ongelijk gesteld, zijn gehouden tot betaling van schadevergoeding.

De Unie is reeds partij bij één overeenkomst waarbij in de mogelijkheid van beslechting van geschillen tussen investeerders en staten is voorzien (het Verdrag inzake het Energiehandvest¹) en de Unie zal trachten dergelijke bepalingen ook opgenomen te krijgen in een aantal overeenkomsten waarover momenteel wordt onderhandeld, of waarover in de toekomst nog zal worden onderhandeld. Er moet dus worden nagedacht over de wijze waarop de financiële gevolgen van dergelijke geschillen kunnen worden geregeld. Deze verordening beoogt het kader voor een regeling van dergelijke gevolgen vast te stellen.

Het leidende en ordenende beginsel van deze verordening is dat, ingeval van beslechting van geschillen tussen investeerders en staten, die entiteit financieel aansprakelijk is die de litigieuze behandeling heeft toegekend. Dit betekent dat wanneer de desbetreffende behandeling wordt toegekend door de instellingen van de Unie, de financiële aansprakelijkheid moet rusten bij de instellingen van de Unie. Wordt de behandeling toegekend door een lidstaat van de Europese Unie, dan moet de financiële aansprakelijkheid bij deze lidstaat rusten. Alleen wanneer de handelingen van de lidstaat worden voorgeschreven door het recht van de Unie, moet de financiële aansprakelijkheid bij de Unie rusten. Dit leidende beginsel houdt tevens in dat moet worden nagedacht over de vraag of, en onder welke voorwaarden, de Unie of de lidstaat die de litigieuze behandeling heeft toegekend, moet optreden als verweerder, over hoe de samenwerking tussen de Commissie en de lidstaat in specifieke zaken moet worden gestructureerd, hoe met de mogelijkheid van schikking om te gaan en tot slot over de mechanismen die nodig zijn om te waarborgen dat een eventuele aansprakelijkheidsverdeling kan plaatsvinden.

Bij deze aanvullende elementen moet tevens rekening worden gehouden met de drie andere beginselen die aan deze verordening ten grondslag liggen. Het eerste beginsel is dat de algemene uitwerking van de aansprakelijkheidsverdeling uiteindelijk budgettair neutraal moet zijn voor de Unie, zodat de Unie alleen de kosten draagt waaraan rechtshandelingen van haar instellingen ten grondslag liggen. Het tweede beginsel is dat het mechanisme zodanig moet werken, dat een investeerder uit een derde land niet mag worden benadeeld door de noodzaak

---

¹ PB L 380 van 31.12.1994, blz. 1.

voor een regeling van de financiële aansprakelijkheid binnen de Unie. Met andere woorden zal, in geval van een meningsverschil tussen de Unie en de lidstaat, een aan de investeerder uit een derde land toegewezen schadevergoeding worden betaald, en pas daarna naar de interne verdeling binnen de Unie worden gekeken. Het derde beginsel is dat het mechanisme de grondbeginselen moet eerbiedigen voor het externe handelen van de Unie, zoals verankerd in de Verdragen en de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie, met name die van eenheid van externe vertegenwoordiging en van loyale samenwerking.

Er zij opgemerkt dat de Commissie in haar mededeling "Naar een algemeen Europees internationaal investeringsbeleid" de noodzaak voor deze verordening heeft voorzien².

In zijn resolutie over het toekomstig internationaal investeringsbeleid van de EU heeft het Europees Parlement expliciet om de nu voorgestelde verordening verzocht (paragraaf 35 van resolutie A7-0070/2011, die werd aangenomen op 22 april 2011). Bovendien heeft de Raad in zijn conclusies over een algemeen internationaal investeringsbeleid (25 oktober 2010) de Commissie verzocht om de kwestie te bestuderen. Latere discussies in de Raad, met name over de vaststelling van de toepasselijke onderhandelingsrichtsnoeren voor bepaalde overeenkomsten waarover momenteel onderhandelingen plaatsvinden, hebben de grote belangstelling van de Raad voor dit initiatief bevestigd.

1.2. De bevoegdheid van de Unie om investeringsbeschermingsovereenkomsten te sluiten en de internationale aansprakelijkheid van de Unie in het kader van deze overeenkomsten

De Commissie is van mening dat de Unie de exclusieve bevoegdheid heeft om overeenkomsten te sluiten met betrekking tot alle aangelegenheden die verband houden met buitenlandse investeringen, dat wil zeggen zowel buitenlandse directe investeringen als portfolio-investeringen³. Artikel 207 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie ("VWEU") verleent de exclusieve bevoegdheid ten aanzien van buitenlandse directe investeringen. De bevoegdheid van de Unie ten aanzien van portfolio-investeringen vloeit naar de mening van de Commissie voort uit artikel 63 VWEU. Dit artikel bepaalt dat het kapitaalverkeer tussen de lidstaten van de Unie en derde landen vrij van beperkingen moet zijn. Artikel 3, lid 2, VWEU voorziet in de exclusieve bevoegdheid van de Unie, wanneer een regel vervat in een internationale overeenkomst "gevolgen kan hebben voor gemeenschappelijke regels of de strekking daarvan kan wijzigen". Volgens de Commissie moet de Unie ook exclusieve bevoegdheid hebben voor aangelegenheden betreffende portefeuille-investeringen, aangezien de beoogde regels, die zonder onderscheid ook op portefeuille-investeringen van toepassing zullen zijn, gevolgen kunnen hebben voor de gemeenschappelijke regels inzake kapitaalverkeer als bedoeld in artikel 63 van het Verdrag.

Voorts is de Commissie van mening dat de bevoegdheid van de Unie alle normen bestrijkt waarin teksten betreffende investeringsbescherming voorzien, met inbegrip van die inzake onteigening. In de eerste plaats heeft het Europese Hof van Justitie consequent geoordeeld dat de bevoegdheid van de Unie voor het gemeenschappelijk handelsbeleid tevens verplichtingen omvat die van toepassing zijn na binnenkomst (dat wil zeggen nadat een goed is ingevoerd of een dienstverlener zich heeft gevestigd), ook wanneer lidstaten de mogelijkheid houden om

---

² COM(2010) 343 definitief, blz. 10.

³ Idem., blz. 8.

interne regels vast te stellen⁴. Er wordt dus algemeen erkend dat de bevoegdheid van de Unie op het gebied van de handel in goederen niet beperkt is tot grensbeschermingsmaatregelen, zoals tarieven of invoercontingenten, maar zich ook uitstrekt tot aangelegenheden na invoer, zoals het toekennen van een nationale behandeling of van een behandeling als meest begunstigde natie wat betreft belastingen en andere interne wetten en voorschriften⁵, of de afschaffing van onnodige handelsbelemmeringen voortkomend uit technische voorschriften en normen⁶. Evenzo is men het er algemeen over eens⁷ dat de bevoegdheid van de Unie met betrekking tot de "handel in diensten" niet beperkt is tot het gebied van de markttoegang, maar ook aangelegenheden bestrijkt zoals nationale behandeling en behandeling als meest begunstigde natie wat betreft interne wetten en voorschriften, alsook bepaalde verplichtingen met betrekking tot de toepassing en de inhoud van binnenlandse voorschriften. Volgens deze redenering moet de bevoegdheid van de Unie voor buitenlandse directe investeringen en kapitaalverkeer ook de normen bestrijken die van toepassing zijn na vestiging, met inbegrip van nationale behandeling en behandeling als meest begunstigde natie, eerlijke en billijke behandeling en bescherming tegen onteigening zonder compensatie.

Voorts zij opgemerkt dat artikel 345 VWEU uitsluitend bepaalt dat de Verdragen de regeling van het eigendomsrecht in de lidstaten onverlet moeten laten. Verdragen die voorzien in investeringsbescherming, hebben geen gevolgen voor de regeling van het eigendomsrecht – zij eisen eerder dat er voor onteigening bepaalde voorwaarden gelden, onder andere betaling van een compensatie. De specifieke regel in artikel 345 impliceert dus niet dat de Unie geen bevoegdheid heeft op het gebied van onteigeningsregels in investeringsbeschermingsovereenkomsten. Tot slot is ook vastgesteld dat de bevoegdheid tot

---

⁴ Advies 1/94 van het Europees Hof van Justitie, Jurisprudentie 1994, blz. I-5267, in het bijzonder punt 29 en de punten 32 en 33:

"32) Volgens de Nederlandse regering dienen de Gemeenschap en de lidstaten tezamen aan de WTO-overeenkomst deel te nemen, daar de lidstaten over een eigen bevoegdheid beschikken op het gebied van de technische handelsbelemmeringen, niet alleen wegens het facultatieve karakter van sommige desbetreffende communautaire richtlijnen, maar ook omdat op dit gebied geen volledige harmonisatie bestaat of wordt nagestreefd.

33) Dit argument kan niet worden aanvaard. De overeenkomst inzake technische handelsbelemmeringen moet worden geacht tot het terrein van de gemeenschappelijke handelspolitiek te behoren, omdat haar bepalingen enkel beogen te vermijden, dat technische voorschriften en normen alsmede procedures ter beoordeling van de conformiteit met dergelijke voorschriften en normen onnodige belemmeringen voor de internationale handel vormen (zie de preambule en de artikelen 2.2 en 5.1.2 van de overeenkomst)."

⁵ Cf. respectievelijk artikel I:1 en artikel III van de Algemene Overeenkomst betreffende tarieven en handel van 1994 (GATT 1994)., en Advies 1/94, punt 34.

⁶ Cf. artikel 2.2 van de WTO-overeenkomst inzake technische handelsbelemmeringen (TBT-overeenkomst), en advies 1/94, punten 31-33.

⁷ In zijn Advies 1/2008 verwerpt het Europees Hof van Justitie het standpunt van Spanje dat de bevoegdheid van de Gemeenschap met betrekking tot de handel in diensten ingevolge artikel 133 EG-Verdrag beperkt is tot diensten die worden geleverd in vorm 2 (dat wil zeggen, grensoverschrijdende diensten). Volgens het Europees Hof van Justitie is artikel 133 EG-Verdrag, sedert het Verdrag van Nice, ook van toepassing op de andere drie vormen van levering die de GATS-overeenkomst onderscheidt, met inbegrip van de levering van diensten door vestiging van een "handelsvertegenwoordiging" (vorm 3). Zie Advies 1/2008, punten 120-123. Voorts bevat Advies 1/2008 geen aanwijzing dat deze bevoegdheid zich, wat betreft de sectoren waar de EG exclusieve bevoegdheid had, niet zou uitstrekken tot de verbintenissen betreffende nationale behandeling

vaststelling en toepassing van bepalingen inzake geschillenbeslechting, hand in hand gaat met de onderliggende bevoegdheid ten aanzien van het onderwerp van de regels⁸.

Hieruit volgt dat wanneer de overeenkomst enkel door de Unie is gesloten, een investeerder uitsluitend tegen de Unie kan opkomen. Dit zou ook het geval zijn als de toegekende behandeling waartegen in een geschil tussen een investeerder en een staat wordt opgekomen, niet door de Unie maar door een lidstaat is toegekend. De Commissie is van mening dat, wanneer zowel de Europese Unie als de lidstaten partij zijn bij een overeenkomst en er moet worden bepaald wie volgens internationaal recht voor een bepaalde rechtshandeling aansprakelijk is, niet de opsteller van de rechtshandeling in deze leidend is, maar de bevoegdheid ten aanzien van het onderwerp van de betrokken internationale regels, zoals deze in het Verdrag is verankerd. In dit verband is irrelevant dat een lidstaat ingevolge de regels inzake de interne markt bevoegd is tot het opstellen van wetgeving voor zijn nationale bereik.

Het Hof van Justitie heeft deze redenering in zijn rechtspraak bevestigd. In Advies 1/91 heeft het Hof bijvoorbeeld als volgt geoordeeld (onderstreping toegevoegd):

Artikel 2, onder c), van het Akkoord omschrijft het begrip Verdragsluitende Partij. Wat de Gemeenschap en haar lidstaten betreft, ziet die term, naar gelang van het geval, op de Gemeenschap en haar lidstaten, op de Gemeenschap of op haar lidstaten. Welke van die drie mogelijkheden wordt gekozen, hangt af van de van geval tot geval relevante bepalingen van het Akkoord en van de respectieve bevoegdheden van de Gemeenschap en de lidstaten, zoals voortvloeiend uit het EEG- en het EGKS-Verdrag⁹.

In de internationale context heeft de Commissie voor Internationaal Recht (International Law Commission, ILC) erkend dat tussen een internationale organisatie en haar leden bijzondere regels van toepassing kunnen zijn. Bij de uitwerking van haar ontwerp-artikelen inzake de aansprakelijkheid van internationale organisaties bepaalt de Commissie voor Internationaal Recht dat haar regels inzake aansprakelijkheid in bepaalde situaties mogelijk niet van toepassing zijn of moeten worden gewijzigd¹⁰.

Ofschoon de Unie, om bovengenoemde redenen, in beginsel internationaal aansprakelijk is voor schending van een binnen haar bevoegdheid vallende bepaling, kan onder het recht van de Unie in een verdeling van de financiële aansprakelijkheid tussen de Unie en de lidstaten worden voorzien. Zoals hieronder wordt besproken in paragraaf 1.3, is de Commissie van mening dat het passend is dat elke lidstaat de financiële aansprakelijkheid voor zijn eigen rechtshandelingen draagt, tenzij deze rechtshandelingen door het recht van de Unie zijn voorgeschreven.

Evenzo kan, hoewel de Unie om bovengenoemde redenen in geschillen over een vermeende schending van een bepaling van een internationale overeenkomst ten aanzien waarvan zij exclusief bevoegd is, zelfs als deze schending het gevolg is van handelen van een lidstaat, in beginsel als verweerder zou moeten optreden, een lidstaat niettemin -zoals uitdrukkelijk is bepaald in artikel 2, lid 1, VWEU- worden gemachtigd om in passende situaties als verweerder op te treden: er zou immers een groot (ook tijdelijk) beroep op de begroting en de

---

⁸ Advies 1/91 van het Europees Hof van Justitie, Jurisprudentie 1991, blz. I-60709.

⁹ Advies 1/91, punt 33.

¹⁰ Zie artikel 64, document A/CN.4/L.778 van 30 mei 2011, en het "Report of the International Law Commission, Sixty First Session" (A/64/10), blz. 173-175.

middelen van de Unie kunnen worden gedaan wanneer zij in alle zaken als verweerder zou optreden. Dit betekent dat het, in plaats van mechanismen op basis van een strikte toepassing van de bevoegdheidsregels op te zetten, passender is pragmatische oplossingen voor te stellen die rechtszekerheid voor de investeerder waarborgen en te voorzien in alle mechanismen die nodig zijn voor een soepel verloop van de arbitrage en die uiteindelijk de passende verdeling van financiële aansprakelijkheid mogelijk maken. Zoals in de onderstaande paragraaf 1.4 wordt uitgelegd, is de Commissie van mening dat de lidstaten moet worden toegestaan als verweerder op te treden om hun eigen handelingen te verdedigen, behalve in bepaalde situaties waarin het belang van de Unie anders vereist. Dit dient te gebeuren met volledige eerbiediging van het beginsel van eenheid van externe vertegenwoordiging.

1.3. Verdeling van financiële aansprakelijkheid

Zoals hierboven is uiteengezet, zal de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten voor de betrokken partijen kosten met zich meebrengen, zowel wat vergoedingen als de betaling van een uiteindelijke schadevergoeding aangaat. Het is van belang de uitvoering en het beheer van een verzoek om arbitrage in een geschil tussen een investeerder en een staat te scheiden van de vraag naar de verdeling van de financiële aansprakelijkheid. Dit is noodzakelijk om een eerlijke kostenverdeling te waarborgen, zodat de begroting van de EU – en dus de begrotingen van de lidstaten die niet bij de betreffende vordering betrokken zijn – niet worden belast met kosten die verband houden met een door één lidstaat toegekende behandeling. Ongeacht of de Unie of een lidstaat het verweer tegen een eis voert, moet voor de financiële aansprakelijkheid voor de kosten dus worden aangeknoopt bij de "oorsprong van de behandeling" waarover de investeerder heeft geklaagd. Indien de behandeling waartegen een investeerder opkomt, haar oorsprong uitsluitend in een lidstaat heeft, moet deze lidstaat dus aansprakelijk zijn voor de uit de geschillenbeslechting voortvloeiende kosten. Evenzo moet de financiële aansprakelijkheid worden gedragen door de Unie, indien de behandeling waartegen een investeerder is opgekomen, haar oorsprong heeft bij de instellingen van de Unie (met inbegrip van de situatie waarin de desbetreffende maatregel door een lidstaat werd voorgeschreven door het recht van de Unie). Evenzo moet het besluit over het al dan niet schikken in het kader van een geschillenbeslechting en de aansprakelijkheid voor de betaling van een schikkingsbedrag in de regel aanknopen bij de oorsprong van de behandeling.

Hoewel de verdeling van de financiële aansprakelijkheid tussen de Unie en een lidstaat aanleiding kan geven tot ingewikkelde overwegingen, mag de investeerder die de vordering instelt, niet door een meningsverschil tussen de Unie en de lidstaat worden benadeeld. Er moet daarom worden gewaarborgd dat een bij arbitraal vonnis toegewezen schadevergoeding of een schikkingsbedrag onverwijld aan de investeerder wordt betaald, onafhankelijk van de besluiten over de verdeling van de financiële aansprakelijkheid. Bovendien zijn er, ter voorkoming van onnodige onttrekkingen aan de Uniebegroting, bepalingen nodig inzake periodieke betalingen aan de begroting van de Unie om arbitragekosten te dekken, alsmede inzake onverwijld terugbetaling van de aan de Uniebegroting onttrokken gelden door de betrokken lidstaat.

1.4. De rollen van de Unie en van de lidstaten bij geschillenbeslechting

Dit voorstel onderscheidt drie verschillende situaties wat de rolverdeling tussen de Unie en de lidstaten aangaat bij de beslechting van geschillen in het kader van overeenkomsten waarbij de Unie partij is.

In de eerste situatie treedt de Unie op als verweerder, wanneer de toegekende behandeling die wordt gesteld strijdig met de overeenkomst te zijn, door een of meerdere instellingen van de Unie is toegekend. De Unie aanvaardt in dergelijke gevallen de volledige financiële aansprakelijkheid.

In de tweede situatie treedt de lidstaat op als verweerder, wanneer de behandeling in kwestie door de lidstaat is toegekend. De lidstaat aanvaardt in dergelijke gevallen de volledige financiële aansprakelijkheid. In deze situatie moet de lidstaat de Commissie op de hoogte houden van alle ontwikkelingen in de zaak en de Commissie toestaan op bepaalde punten aanwijzingen te geven¹¹.

In de derde situatie treedt de Unie op als verweerder met betrekking tot een door een lidstaat toegekende behandeling. Deze situatie doet zich voor wanneer de lidstaat ervoor heeft gekozen niet als verweerder op te treden. Zij doet zich ook voor wanneer de Commissie besluit dat er Unierechtelijke aangelegenheden meespelen, waardoor de Unie geheel of gedeeltelijk financieel aansprakelijk zou kunnen zijn. Van deze situatie is ook sprake wanneer de Commissie van mening is dat een standpunt van de Unie nodig is om de eenheid van externe vertegenwoordiging te waarborgen, omdat in geschillen tegen andere lidstaten vergelijkbare vorderingen zouden kunnen worden ingediend, of omdat het geschil onopgeloste rechtsvragen opwerpt die waarschijnlijk in andere geschillen zullen terugkomen. De Unie zal worden vertegenwoordigd door de Commissie conform haar rol in de externe vertegenwoordiging zoals verankerd in artikel 17 van het Verdrag betreffende de Europese Unie.

Het is voor de Commissie evident dat wanneer de Unie optreedt als verweerder in verband met een door een lidstaat toegekende behandeling, een hoge mate van samenwerking met de betrokken lidstaat moet worden gewaarborgd. Dit houdt nauwe samenwerking in bij de voorbereiding van de verdediging, van het begin tot het einde van de procedure. Er zullen dus documenten moeten worden gedeeld, en vertegenwoordigers van de lidstaten moeten deel uitmaken van de delegatie van de Unie. Wetgeving die voorziet in een specifieke rol voor deze vertegenwoordigers in de hoorzittingen of die hun toestaat individuele memories in te dienen, zou echter uitmonden in een te star regime en tot problemen kunnen leiden bij het waarborgen van de eenheid van externe vertegenwoordiging van de Unie. Aangezien de Commissie graag nauwe en effectieve samenwerking wil waarborgen, dient deze verordening dus geen details van dergelijke elementen te bevatten en mag zij uitsluitend het beginsel van nauwe samenwerking tussen de Unie en de lidstaten neerleggen.

De Commissie heeft ter voorbereiding van dit voorstel in informele raadplegingen een aantal alternatieven onderzocht. Een van deze alternatieven was een mechanisme waarbij de Unie en de betrokken lidstaat als medeverweerders zouden optreden. Naar de mening van de Commissie is zo'n mechanisme echter niet bijzonder geschikt voor de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten. Ten eerste voorziet zo'n alternatief niet adequaat in een mechanisme voor de verdeling van financiële aansprakelijkheid tussen de betrokken lidstaat en de Unie. Een situatie waarin een lidstaat een eventuele schadevergoeding betaalt en daarna probeert deze terug te krijgen van de Europese Unie door zelf te proberen te bepalen welke elementen zijn voorgeschreven door het recht van de Unie, zou noch consistent noch effectief zijn wat begrotingsprocedures betreft, en evenmin de rol van de Commissie bij de

---

¹¹ Als bepaald in artikel 13 van de verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van overgangsbepalingen voor bilaterale investeringsovereenkomsten tussen lidstaten en derde landen [2010/197 (COD)].

tenuitvoerlegging van het recht van de Unie erkennen. Ten tweede zou zo'n alternatief tot tegenstrijdigheden in het verweer tegen de vordering kunnen leiden, aangezien medeverweerders met elkaar strijdige of uiteenlopende argumenten zouden kunnen aanvoeren. Dit zou onverenigbaar zijn met het beginsel van eenheid van externe vertegenwoordiging, zoals geformuleerd door het Hof van Justitie van de Europese Unie. Op de derde plaats zou het ertoe kunnen leiden dat het scheidsgerecht een uitspraak moet doen over de verdeling van de bevoegdheden tussen de Unie en de lidstaten, in situaties waarin de twee medeverweerders ten overstaan van het scheidsgerecht op dit punt uiteenlopende standpunten innemen; een scenario waarin een derde partij een standpunt inneemt over een puur interne aangelegenheid van de EU, moet worden vermeden. Tot slot is het in een scenario waarin een zaak met succes wordt verdedigd en de eiser wordt veroordeeld in de kosten, onwaarschijnlijk dat een scheidsgerecht de Unie en de betrokken lidstaat zal toestaan om beide hun kosten te verhalen. Het is niet aanvaardbaar dat het bedrag van de mogelijke kosten die aan de Unie worden vergoed, wordt verminderd om de kosten te dekken die door een als medeverweerder optredende lidstaat zijn gemaakt (of omgekeerd). Het resultaat zou een onvolledige vergoeding van de door de Unie gereserveerde middelen inhouden, zodat de budgettaire neutraliteit van de handeling voor de Unie niet zou kunnen worden gewaarborgd.

1.5.   Erkenning en tenuitvoerlegging van arbitrale vonnissen tegen de Unie

Het is eveneens nodig om regels vast te stellen om met de situatie waarin de EU aansprakelijk wordt gesteld, om te gaan. Aangezien de Europese Unie partij is of partij zal zijn bij zulke overeenkomsten, zal op de Europese Unie een internationale verplichting rusten om elk arbitraal vonnis waarbij zij in het ongelijk wordt gesteld, te eerbiedigen. De Europese Unie zou deze verplichting nakomen.

Aangezien de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten is gebaseerd op arbitrage, is de erkenning en tenuitvoerlegging van arbitrale vonnissen met betrekking tot investeringen in de meeste landen, met inbegrip van de lidstaten van de Europese Unie, gebaseerd op de toepasselijke wetgeving inzake arbitrage. Deze is op haar beurt vaak gebaseerd op hetzij het Verdrag van de Verenigde Naties van 10 juni 1958 over de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse scheidsrechterlijke uitspraken, hetzij de modelwet inzake internationale handelsarbitrage van 1985 van de Commissie van de Verenigde Naties voor Internationaal Handelsrecht (Uncitral) (zoals gewijzigd in 2006)¹². Het Verdrag inzake de beslechting van geschillen met betrekking tot investeringen tussen staten en onderdanen van andere staten (het "ICSID-Verdrag") verschaft een specifiek forum voor de beslechting van investeringsgeschillen. In artikel 54, lid 1, wordt het volgende bepaald:

Elke verdragsluitende staat dient een arbitraal vonnis dat wordt gewezen onder toepassing van dit Verdrag, als bindend te erkennen en toe te zien op de naleving van de door dit vonnis opgelegde geldelijke verplichtingen binnen zijn grondgebied, alsof het arbitraal vonnis een eindvonnis van een rechterlijke instantie in die staat is. Een verdragsluitende staat met een federale grondwet kan zo'n arbitraal vonnis ten uitvoer leggen in of via zijn federale rechterlijke instanties en kan bepalen dat die rechterlijke instanties het arbitraal vonnis dienen te behandelen alsof dit een eindvonnis van de rechterlijke instanties van een deelstaat is.

---

¹² Deze instrumenten hebben veel overeenkomsten.

De regels die van toepassing zijn op de erkenning en tenuitvoerlegging van arbitrale vonnissen met betrekking tot investeringen, zijn de regels die zijn vastgesteld in het ICSID-Verdrag, wanneer de arbitrage in kwestie plaatsvindt overeenkomstig de regels van het ICSID-Verdrag, en anders de regels die zijn uitgewerkt in het VN-Verdrag over de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse scheidsrechterlijke uitspraken en in nationale wetgevingen inzake arbitrage. Voor zover de Commissie weet, voorzien alleen het Verenigd Koninkrijk en Ierland in hun nationale wetgeving in specifieke procedures voor het omgaan met arbitrale vonnissen onder toepassing van het ICSID-Verdrag¹³.

Deze regels gelden, in voorkomend geval, voor arbitrage in het kader van overeenkomsten van de Unie. Weliswaar zijn er geen geregistreerde gevallen bekend waarin de Unie of een van haar lidstaten heeft geweigerd een arbitraal vonnis te erkennen, maar een investeerder die het noodzakelijk acht om erkenning of tenuitvoerlegging van een vonnis te verzoeken, kan dit doen via de rechterlijke instanties van de lidstaten. Als tenuitvoerlegging wordt geëist van een arbitraal vonnis waarbij de Unie in het ongelijk is gesteld, geldt artikel 1 van Protocol (nr. 7) betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Unie:

"De eigendommen en bezittingen van de Unie kunnen zonder toestemming van het Hof van Justitie niet worden getroffen door enige dwangmaatregel van bestuursrechtelijke of gerechtelijke aard."

Dit betekent dat de investeerder mogelijk naar het Hof van Justitie van de Europese Unie moet stappen, als voor de tenuitvoerlegging maatregelen tegen bezittingen van de Unie worden verlangd. Naar de mening van de Commissie zal het Hof van Justitie op dergelijke situaties de standaardbenadering met betrekking tot soevereine immuniteit toepassen, met als resultaat dat de situatie binnen de Unie vergelijkbaar zal zijn met die in andere landen, met inbegrip van de lidstaten van de Europese Unie, waarin het internationale beginsel van soevereine immuniteit in het spel komt.

2. RESULTATEN VAN DE RAADPLEGINGEN VAN BELANGHEBBENDEN EN EFFECTBEOORDELING

Met betrekking tot dit voorstel is geen effectbeoordeling uitgevoerd. De reden hiervoor is dat de verordening zelf niet de bepalingen inzake de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten bevat die op hun beurt tot deelname aan een arbitrageprocedure kunnen nopen of tot een verplichting tot betaling van schadevergoeding kunnen leiden. Voor zover de potentiële gevolgen van dergelijke bepalingen kunnen worden geanalyseerd, zal dit geschieden in de effectbeoordeling voor de betrokken overeenkomsten. In onderstaand punt 4 wordt desondanks een toelichting gegeven op de waarschijnlijke gevolgen voor de begroting.

De Commissie heeft tijdens de voorbereiding van dit voorstel meerdere bijeenkomsten gehouden met vertegenwoordigers van de lidstaten en met het Europees Parlement. In het bijgevoegde voorstel is zorgvuldig rekening gehouden met de zienswijzen die tijdens deze bijeenkomsten zijn geuit.

---

¹³ Zie voor het Verenigd Koninkrijk de "Arbitration (International Investment Disputes) Act 1966" en voor Ierland de "Arbitration Act, 1980, (Part IV)".

3. JURIDISCHE ELEMENTEN VAN HET VOORSTEL

3.1. Rechtsgrondslag

De rechtsgrondslag van dit voorstel is artikel 207, lid 2, VWEU, waarin de exclusieve bevoegdheid van de Unie voor een gemeenschappelijke handelspolitiek, met inbegrip van exclusieve bevoegdheid voor directe buitenlandse investeringen, is vastgelegd.

3.2. Presentatie van het voorstel

De voorgestelde verordening stelt een kader vast voor de verdeling van de financiële aansprakelijkheid die voortvloeit uit de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten in het kader van overeenkomsten waarbij de Unie partij is.

3.2.1. Hoofdstuk I: Algemene bepalingen

In dit hoofdstuk wordt het toepassingsgebied van de voorgestelde verordening uiteengezet. Het bevat ook definities van de gebruikte begrippen. De voorgestelde verordening is van toepassing op geschillenbeslechting waartoe een investeerder uit een derde land het initiatief neemt, en die plaatsvindt in het kader van een overeenkomst waarbij de Unie partij is. Zij is niet van toepassing op de beslechting van geschillen tussen staten onderling met betrekking tot investeringsbeschermingsbepalingen, omdat daarbij op zich geen sprake is van een mogelijke financiële compensatie. Aan een staat die schadevergoeding zou willen vorderen, zouden de relevante vorderingsrechten van zijn investeerders dienen te worden overgedragen.

3.2.2. Hoofdstuk II: Verdeling van de financiële aansprakelijkheid

In dit hoofdstuk wordt de basis uiteengezet waarop de uit een verzoek om geschillenbeslechting voortvloeiende financiële aansprakelijkheid wordt toegewezen aan de Unie, aan een lidstaat of aan beide.

Het belangrijkste criterium voor de toewijzing zal de oorsprong van de behandeling zijn waarover de investeerder heeft geklaagd. Als de behandeling haar oorsprong heeft in een rechtshandeling van de Unie, wordt de financiële aansprakelijkheid gedragen door de Unie. Als de behandeling haar oorsprong heeft in een rechtshandeling van een lidstaat, wordt de financiële aansprakelijkheid gedragen door de lidstaat, tenzij de behandeling was voorgeschreven door het recht van de Unie. Echter, de lidstaat moet de financiële aansprakelijkheid dragen voor elke door het recht van de Unie voorgeschreven behandeling, indien deze behandeling was voorgeschreven ter correctie van een eerder bestaande schending van het recht van de Unie.

In gevallen waarin de financiële aansprakelijkheid is toegewezen aan een lidstaat, kan de Commissie een besluit vaststellen waarin de toewijzing wordt vastgelegd.

Ondanks deze verdelingscriteria zal de financiële aansprakelijkheid worden gedragen door een lidstaat, indien deze ervoor kiest de financiële aansprakelijkheid die voortvloeit uit een vordering in een zaak waarin de Unie verweerder is, als verweerder optreedt of ervoor kiest om het geschil te schikken, te aanvaarden.

Indien een lidstaat de uit een vordering voortvloeiende financiële aansprakelijkheid aanvaardt, kunnen de lidstaat en de Commissie overeenstemming bereiken over de wijze waarop de arbitragekosten en de schadevergoeding zullen worden betaald. De Commissie licht het

scheidsgerecht en de investeerder in over de aanvaarding van de financiële aansprakelijkheid door de lidstaat.

3.2.3. Hoofdstuk III: Afwikkeling van geschillen

In dit hoofdstuk worden de beginselen uiteengezet voor de afwikkeling van geschillen over een behandeling die geheel of gedeeltelijk door de Unie of een lidstaat is toegekend.

Afdeling 1 van dit hoofdstuk bepaalt dat de Unie als verweerder optreedt wanneer het geschil een door de Unie toegekende behandeling betreft.

Afdeling 2 gaat in op de situatie waarin het geschil een geheel of gedeeltelijk door een lidstaat toegekende behandeling betreft. De Commissie stelt de betrokken lidstaat op de hoogte, zodra zij verneemt dat een investeerder, in overeenstemming met de bepalingen van een investeringsbeschermingsovereenkomst, heeft verzocht om overleg. De lidstaat kan aan het overleg deelnemen en moet de Commissie alle relevante informatie verstrekken.

Zodra de Commissie of een lidstaat van een investeerder in overeenstemming met de bepalingen van een investeringsbeschermingsovereenkomst een kennisgeving van arbitrage ontvangt, brengen zij de ander hiervan op de hoogte. De lidstaat kan als verweerder ten aanzien van de vordering optreden, tenzij de Commissie besluit dat de Unie als verweerder moet optreden, of de lidstaat zelf wil dat de Unie zodanig optreedt. De Commissie kan een besluit nemen dat de Unie als verweerder optreedt, wanneer:

- a) het waarschijnlijk is dat de Unie ten minste een deel van de financiële aansprakelijkheid met betrekking tot de vordering zal moeten dragen;
- b) het geschil ook een door de Unie toegekende behandeling betreft;
- c) het waarschijnlijk is dat vergelijkbare vorderingen zullen worden ingesteld tegen door andere lidstaten toegekende behandelingen; of
- d) het waarschijnlijk is dat de vordering onbeantwoorde rechtsvragen zal opwerpen.

Wanneer de Unie als verweerder optreedt, moet de betrokken lidstaat de Commissie alle noodzakelijke bijstand verlenen en mag hij deel uitmaken van de delegatie van de Unie in de arbitrageprocedure. De Commissie houdt de lidstaat nauwkeurig op de hoogte van alle belangrijke stappen in de procedure, werkt nauw samen met de lidstaat en voert regelmatig overleg met de lidstaat.

Wanneer de lidstaat als verweerder optreedt, verstrekt hij de Commissie alle documenten die betrekking hebben op de procedure, en staat hij toe dat de Commissie deel uitmaakt van de delegatie van de lidstaat in de arbitrageprocedure. De lidstaat houdt de Commissie nauwkeurig op de hoogte van alle belangrijke stappen in de procedure en kan worden verzocht om in zijn verweer tegen de vordering een bepaald standpunt in te nemen, wanneer er sprake is van een belang van de Unie.

3.2.4. Hoofdstuk IV: Schikkingen

Als de Commissie van mening is dat de belangen van de Unie het best gediend zijn door minnelijke schikking van een geschil betreffende een uitsluitend door de Unie toegekende behandeling, kan zij een besluit tot goedkeuring van een schikking nemen. Dit besluit dient te

worden vastgesteld in overeenstemming met de onderzoeksprocedure die is ingesteld bij Verordening (EU) nr. 182/2011¹⁴.

Als de Commissie van mening is dat de belangen van de Unie het best zijn gediend door minnelijke schikking van een geschil betreffende een door enkel een lidstaat of een door zowel een lidstaat als de Unie toegekende behandeling, overlegt de Commissie met de betrokken lidstaat. Als de lidstaat instemt met een schikking, moet hij zich inspannen om met de Commissie overeenstemming te bereiken over de noodzakelijke elementen voor de onderhandelingen over en de tenuitvoerlegging van de schikking. De Commissie kan, ook als de betrokken lidstaat hiermee niet instemt, besluiten om het geschil te schikken, indien zij van mening is dat er een hoger belang van de Unie is. De voorwaarden van de schikking moeten worden overeengekomen in overeenstemming met de onderzoeksprocedure.

Wanneer een vordering betrekking heeft op een behandeling die uitsluitend door een lidstaat is toegekend, kan deze het geschil schikken, mits:

- a) de lidstaat de eventuele financiële aansprakelijkheid die voortvloeit uit de schikking, aanvaardt;
- b) de schikkingsovereenkomst uitsluitend kan worden ingeroepen tegen de betreffende lidstaat;
- c) de voorwaarden van de schikking verenigbaar zijn met het recht van de Unie; en
- d) er geen hoger belang van de Unie is.

De lidstaat moet overleggen met de Commissie, die binnen negentig dagen besluit of een of meer van de bovenstaande voorwaarden van toepassing is.

3.2.5. Hoofdstuk V: Betaling van definitief toegewezen schadevergoedingen schikkingen

Wanneer de betrokken lidstaat als verweerder tegen een vordering is opgetreden, moet hij aansprakelijk zijn voor de betaling van definitief toegewezen schadevergoedingen en met die vordering verband houdende schikkingen.

Wanneer de Unie als verweerder tegen een eis is opgetreden, moet zij de investeerder de definitieve schadevergoeding betalen volgens de regels die zijn neergelegd in de toepasselijke overeenkomst, tenzij een lidstaat de financiële aansprakelijkheid voor het geschil heeft aanvaard. In gevallen waarin een schikking is overeengekomen, zal de Commissie het schikkingsbedrag betalen volgens de regels als vastgelegd in de schikkingsovereenkomst.

Wanneer de Commissie van mening is dat de definitief toegewezen schadevergoeding of het schikkingsbedrag geheel of gedeeltelijk moet worden betaald door een lidstaat die geen financiële aansprakelijkheid heeft aanvaard, voert zij overleg met de betrokken lidstaat. Als de Commissie en de lidstaat niet tot overeenstemming over de kwestie komen, neemt de Commissie een besluit waarin zij het door die lidstaat te betalen bedrag vaststelt. De lidstaat compenseert de begroting van de Unie, inclusief rente, binnen drie maanden na de datum van

---

¹⁴ Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren (PB L 55 van 28.2.2011, blz. 13).

het besluit. Als de lidstaat het niet eens is met de toewijzing van financiële aansprakelijkheid door de Commissie, tekent hij bezwaar aan. Als de Commissie het niet eens is met het bezwaar van de lidstaat, stelt zij een besluit vast waarin zij de lidstaat verzoekt om de begroting van de Unie te compenseren, inclusief rente. De lidstaat kan vervolgens een beroep doen op artikel 263 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie om het besluit in kwestie nietig te laten verklaren. Daarna zal het Hof van Justitie van de Europese Unie zich conform deze verordening over de kwestie uitspreken. Deze procedure mag geen element voor controle van het besluit van de Commissie door de lidstaten bevatten. Dit is een besluit dat uitsluitend op één lidstaat van toepassing is en waarvoor de toepassing van de in de verordening vastgestelde normen door de Commissie geen voorwerp van politieke controle door de lidstaten mag zijn. Het is voor de juiste werking van de verordening van groot belang dat de criteria strikt en op objectieve wijze worden toegepast. Indien de betrokken lidstaat het Hof van Justitie van de Europese Unie verzoekt om het besluit van de Commissie nietig te verklaren, moeten andere lidstaten met een belang bij de uitlegging in de bij het Hof van Justitie lopende procedure kunnen tussenkomen.

Wanneer de Unie als verweerder optreedt, moeten de arbitragekosten worden betaald door haar of door de lidstaat, overeenkomstig de verdeling van de financiële aansprakelijkheid met betrekking tot het geschil. De Commissie kan een besluit nemen waarin zij de bij de vordering betrokken lidstaat verzoekt, financiële bijdragen aan de begroting van de Unie te doen om eventuele periodieke betalingen van de arbitragekosten te dekken.

4. GEVOLGEN VOOR DE BEGROTING

Het is per definitie onmogelijk om precieze informatie te geven over de waarschijnlijke kosten die met de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten verband houden. Deze kosten hangen af van een groot aantal factoren, onder andere de omvang van de kapitaalstromen, de stabiliteit van het investeringsklimaat e.d. De blootstelling van de Unie aan zulke risico's hangt natuurlijk ook af van het aantal van dergelijke overeenkomsten waarbij zij uiteindelijk partij zal zijn. Op het moment dat dit voorstel wordt gepresenteerd, is de Unie slechts partij bij één overeenkomst die bepalingen bevat over beslechting van geschillen tussen investeerders en staten, maar momenteel wordt onderhandeld over een aantal andere overeenkomsten. Het is dus onmogelijk om bij de voorbereiding van een verordening van dit type, die bedoeld is een horizontaal effect te hebben, in detail te treden over de waarschijnlijke gevolgen voor de begroting. Hoewel niet mag worden onderschat hoe moeilijk het maken van nauwkeurige ramingen is, is een nauwkeurigere analyse voor individuele gevallen wel mogelijk in de effectbeoordelingen die voor specifieke overeenkomsten zullen worden uitgevoerd, en de overeenkomsten moeten ook worden onderworpen aan een ex post-evaluatie. Voor alle in de toekomst in overeenstemming met artikel 218 van het Verdrag te sluiten overeenkomsten die binnen het toepassingsgebied van deze verordening zouden vallen, zullen financiële staten worden voorbereid.

Er moet worden gewaarborgd dat de noodzakelijke voorwaarden voor de algemene begroting zijn vervuld, opdat eventuele uit overeenkomsten met derde landen voortvloeiende kosten, waaronder die in verband met beslechting van geschillen tussen investeerders en staten zoals neergelegd in deze verordening, worden gedekt. In deze zijn drie elementen van belang. In de eerste plaats moet er een voorziening worden getroffen voor de betaling van de kosten van het scheidsgerecht en de overige hiermee verband houdende kosten. In de tweede plaats moet er een voorziening worden getroffen voor situaties waarin de Unie verplicht is een schadevergoeding te betalen op grond van arbitrale vonnissen of schikkingen in verband met

handelingen van haar instellingen. In de derde plaats moet de Unie in zaken waarin zij als verweerder optreedt, maar waarin de betrokken lidstaat uiteindelijk als financieel aansprakelijk moet worden beschouwd, de noodzakelijke bedragen betalen die de betrokken lidstaat vervolgens aan de Unie moet vergoeden. Er moet ook worden voorzien in een mechanisme waarbij een lidstaat die financiële aansprakelijkheid heeft aanvaard in een zaak, periodieke betalingen aan de EU-begrotingen verricht om de kosten van arbitrage te compenseren. Al deze betalingen en compensatievergoedingen zullen ter hand worden genomen door aan begrotingsonderdeel "20 02 01 — Buitenlandse handelsbetrekkingen, met inbegrip van de toegang tot de markt van derde landen". Het Commissievoorstel voor de begroting van 2013¹⁵ bevat hiertoe de nodige voorzieningen in de vorm van een aanvulling op de toelichting bij de begroting voor de hierboven genoemde begrotingslijn met de vermelding:

"Schikking van geschillen tussen investeerders en staten onder toepassing van internationale overeenkomsten

De volgende uitgavenpost dient ter ondersteuning van:

- kosten van arbitrage en juridisch advies alsmede vergoedingen die door de Unie moeten worden betaald in haar hoedanigheid van partij in geschillen die rijzen in verband met de tenuitvoerlegging van overeenkomstig artikel 207 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie gesloten internationale overeenkomsten;
- betaling van definitief toegewezen schadevergoedingen of schikkingsbedragen die aan een investeerder in het kader van dergelijke internationale overeenkomsten worden betaald."

---

¹⁵ Aangenomen door de Commissie op 25 mei 2012 (COM(2012)300).

Voorstel voor een

VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

tot vaststelling van een kader voor een regeling van financiële aansprakelijkheid in verband met scheidsgerichten voor de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten, die zijn ingesteld bij internationale overeenkomsten waarbij de Europese Unie partij is

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 207, lid 2,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Met de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon heeft de Unie de exclusieve bevoegdheid gekregen voor het sluiten van internationale overeenkomsten inzake investeringsbescherming. De Unie is al partij bij het Verdrag inzake het Energiehandvest¹, dat voorziet in investeringsbescherming.
- (2) Overeenkomsten die voorzien in investeringsbescherming bevatten doorgaans een mechanisme voor de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten, dat een investeerder uit een derde land de mogelijkheid biedt om een vordering in te stellen tegen een staat waarin hij een investering heeft gedaan. De beslechting van geschillen tussen investeerders en staten kan leiden tot toewijzing van vorderingen tot geldelijke schadevergoeding. Bovendien zullen in dergelijke zaken onvermijdelijk aanzienlijke kosten moeten worden gemaakt in het kader van de arbitrageprocedure en het voeren van verweer in zo'n zaak.
- (3) Volgens de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie² moet voor de internationale aansprakelijkheid voor een behandeling die voorwerp is van geschillenbeslechting, worden aangeknoopt bij de verdeling van de bevoegdheden tussen de Europese Unie en haar lidstaten. Bijgevolg is de Unie in beginsel verantwoordelijk voor het voeren van verweer tegen vorderingen waarbij een schending wordt gesteld van een overeenkomst ten aanzien waarvan de Unie exclusief

---

¹ PB L 69 van 9.3.1998, blz. 1.

² Advies 1/91 van het Europees Hof van Justitie, Jurisprudentie 1991, blz. I-60709.

bevoegd is, ongeacht of de betrokken behandeling door de Unie zelf of door een lidstaat is toegekend.

- (4) Wanneer de Unie international aansprakelijk is voor de toegekende behandeling, wordt van haar verwacht dat zij, conform internationaal recht, een aan de eiser toegewezen schadevergoeding betaalt en de kosten van het geschil voor haar rekening neemt. Toekenning van een schadevergoeding aan de eiser kan echter voortvloeien uit een door de Unie zelf of uit een door een lidstaat toegekende behandeling. Het zou dan ook niet billijk zijn om schadevergoedingen en de kosten van arbitrage uit de begroting van de Unie te betalen, wanneer de behandeling door een lidstaat is toegekend. Het is daarom noodzakelijk dat de financiële aansprakelijkheid, krachtens het recht van de Unie en onverminderd de internationale aansprakelijkheid van de Unie, wordt verdeeld tussen de Unie en de lidstaat die verantwoordelijk is voor de toegekende behandeling, op basis van bij deze verordening vastgestelde criteria.
- (5) In zijn resolutie over het toekomstig Europees internationaal investeringsbeleid³ heeft het Europees Parlement expliciet gevraagd om het in deze verordening voorziene mechanisme op te zetten. Bovendien heeft de Raad in zijn conclusies over een algemeen internationaal investeringsbeleid van 25 oktober 2010 de Commissie verzocht om de kwestie te bestuderen.
- (6) De financiële aansprakelijkheid moet worden toegewezen aan de entiteit die verantwoordelijk is voor de behandeling die strijdig met de toepasselijke bepalingen van de overeenkomst wordt geacht. Dit betekent dat de Unie de financiële aansprakelijkheid moet dragen wanneer de betrokken behandeling is toegekend door een instelling, orgaan of agentschap van de Unie. De betrokken lidstaat moet de financiële aansprakelijkheid dragen, wanneer de betrokken behandeling is toegekend door de lidstaat. Wanneer de lidstaat evenwel handelt op een wijze die wordt voorgeschreven door het recht van de Unie, bijvoorbeeld bij het omzetten van een door de Unie vastgestelde richtlijn, moet de Unie de financiële aansprakelijkheid dragen voor zover de betrokken behandeling door het recht van de Unie wordt voorgeschreven. De verordening moet tevens rekening houden met de mogelijkheid dat een individuele zaak betrekking kan hebben op zowel een behandeling die is toegekend door een lidstaat als een behandeling die wordt voorgeschreven door het recht van de Unie. De verordening moet alle door de lidstaten en door de Europese Unie genomen handelingen bestrijken.
- (7) De Unie, vertegenwoordigd door de Commissie, moet altijd als verweerder optreden, wanneer een geschil uitsluitend betrekking heeft op een behandeling toegekend door instellingen, organen of agentschappen van de Unie, zodat de Unie de uit het geschil voortvloeiende potentiële financiële aansprakelijkheid draagt overeenkomstig bovengenoemde criteria.
- (8) Anderzijds is het passend, wanneer een lidstaat de potentieel uit een geschil voortvloeiende financiële aansprakelijkheid draagt, om in beginsel toe te staan dat deze lidstaat als verweerder optreedt om ten aanzien van de door hem aan de investeerder toegekende behandeling verweer te voeren. De in deze verordening vastgelegde regelingen voorzien daarin. Dit heeft als belangrijk voordeel dat de

---

³ Punt 35 van Resolutie A 7 0070/2011 van 22 april 2011.

begroting van de Unie en de middelen van de Unie niet, zelfs niet tijdelijk, worden belast door de kosten van procesvoering of door een arbitraal vonnis waarbij de betrokken lidstaat in het ongelijk wordt gesteld.

- (9) Lidstaten kunnen er desondanks de voorkeur aan geven dat de Unie, vertegenwoordigd door de Commissie, in dit type geschillen als verweerder optreedt, bijvoorbeeld om redenen van technische deskundigheid. De lidstaten moeten daarom de mogelijkheid hebben om, onverminderd hun financiële aansprakelijkheid, ervan af te zien als verweerder op te treden.
- (10) In bepaalde situaties is het essentieel dat de Unie zelf als verweerder optreedt in geschillen die betrekking hebben op een door een lidstaat toegekende behandeling, teneinde te waarborgen dat haar belangen goed worden gewaarborgd. Hiervan kan met name sprake zijn wanneer het geschil ook betrekking heeft op een door de Unie toegekende behandeling, wanneer blijkt dat de door een lidstaat toegekende behandeling wordt voorgeschreven door het recht van de Unie, het waarschijnlijk is dat vergelijkbare vorderingen kunnen worden ingesteld tegen andere lidstaten, of er in de zaak sprake is van onbeantwoorde rechtsvragen waarvan de beantwoording gevolgen kan hebben voor eventuele toekomstige zaken tegen andere lidstaten of tegen de Unie. Wanneer een geschil gedeeltelijk betrekking heeft op een behandeling die door de Unie is toegekend of die door het recht van de Unie wordt voorgeschreven, moet de Unie als verweerder optreden, tenzij de vorderingen naar aanleiding van de behandeling van minder belang zijn: hierbij kan worden gelet op het belang van de vordering naar aanleiding van de door de lidstaat toegekende behandeling in verhouding tot de daarmee gepaard gaande mogelijke financiële aansprakelijkheid en opgeworpen rechtsvragen.
- (11) Er moet worden bepaald dat de Unie in dergelijke situaties als verweerder kan optreden, om te waarborgen dat met de belangen van de Unie en daarmee van de gezamenlijke lidstaten rekening kan worden gehouden. Hieraan wordt uitdrukking gegeven in het beginsel van eenheid van externe vertegenwoordiging en de samenwerkingsverplichting zoals neergelegd in artikel 4, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie en in de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie⁴, die ongeacht de onderliggende bevoegdheid van toepassing zijn.
- (12) Het is gepast dat de Commissie, binnen het in deze verordening uiteengezette kader, besluit of de Unie verweerder moet zijn of dat een lidstaat als verweerder moet optreden.
- (13) Het is noodzakelijk te voorzien in enkele praktische regelingen voor het voeren van arbitrageprocedures in geschillen die betrekking hebben op een door een lidstaat toegekende behandeling. Met deze regelingen moet, ongeacht of de Unie of de lidstaat in de desbetreffende geschillen als verweerder optreedt, ernaar worden gestreefd in deze zo goed mogelijk met het geschil om te gaan, met eerbiediging van het beginsel van eenheid van externe vertegenwoordiging en de samenwerkingsverplichting zoals verankerd in artikel 4, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie en de

---

⁴ Advies 1/94 van het Europees Hof van Justitie, Jurisprudentie 1994, blz. I-5267; Commissie tegen Raad (FAO), Jurisprudentie 1996, blz. I-1469.

rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie⁵. Voor gevallen waarin de Unie optreedt als verweerder, moeten deze regelingen voorzien in zeer nauwe samenwerking, met inbegrip van de onverwijld kennisgeving van alle procedurele stappen, de verstrekking van documenten, frequent overleg en deelname aan de delegatie in de procedure.

- (14) Wanneer een lidstaat als verweerder optreedt, is het gepast dat hij de Commissie op de hoogte houdt van ontwikkelingen in de zaak en dat de Commissie, in voorkomend geval, de lidstaat die als verweerder optreedt, kan verzoeken een specifiek standpunt in te nemen in aangelegenheden waarin de Unie een belang heeft.
- (15) Een lidstaat kan te allen tijde aanvaarden dat hij financieel aansprakelijk is indien een schadevergoeding moet worden betaald. In dat geval kunnen de lidstaat en de Commissie afspraken maken voor de periodieke betaling van kosten en voor de betaling van een eventuele schadevergoeding. Een dergelijke aanvaarding betekent niet dat de lidstaat aanvaardt dat de vordering waarover een geschil bestaat, gegrond is. De Commissie moet een besluit kunnen vaststellen waarin zij eist dat de lidstaat een voorziening treft voor zulke kosten. Ingeval het scheidsgerecht de eiser veroordeelt in de kosten van de Unie, moet de Commissie ervoor zorgen dat alle vooruitbetaalde kosten onverwijld aan de betrokken lidstaat worden terugbetaald.
- (16) In sommige gevallen kan het passend zijn een schikking te treffen om kostbare en onnodige arbitrage te voorkomen. Er moet een procedure worden vastgesteld voor het treffen van zulke schikkingen. Zo'n procedure moet de Commissie, handelend overeenkomstig de onderzoeksprocedure, toestaan om een zaak te schikken, wanneer dit in het belang van de Unie is. Wanneer de zaak een behandeling betreft die door een lidstaat is toegekend, is het passend dat de Commissie en de betrokken lidstaat nauw samenwerken en overleg plegen. De lidstaat moet het recht behouden om de zaak te allen tijde te schikken, mits hij de volledige financiële aansprakelijkheid aanvaardt en mits de schikking verenigbaar is met het recht van de Unie en niet botst met de belangen van de Unie.
- (17) Wanneer de Europese Unie in een arbitraal vonnis in het ongelijk wordt gesteld, moet de schadevergoeding zonder uitstel worden betaald. De Commissie moet regelingen treffen voor de betaling van dergelijke schadevergoedingen, tenzij een lidstaat de financiële aansprakelijkheid al heeft aanvaard.
- (18) De Commissie moet nauw overleg plegen met de betrokken lidstaat, om overeenstemming te bereiken over de verdeling van de financiële aansprakelijkheid. Wanneer de Commissie bepaalt dat een lidstaat aansprakelijk is, en de lidstaat deze beslissing niet accepteert, moet de Commissie de schadevergoeding betalen, maar moet zij tevens een besluit tot de lidstaat richten waarin zij deze verzoekt de begroting van de Europese Unie aan te vullen met de bedragen in kwestie, vermeerderd met de toepasselijke rente. De verschuldigde rente is de rente die is vastgesteld overeenkomstig artikel 71, lid 4, van Verordening (EG, Euratom) nr. 1605/2002 van de Raad van 25 juni 2002 houdende het Financieel Reglement van toepassing op de algemene begroting van de Europese Gemeenschappen, als gewijzigd^{6]}⁷. Artikel 263

---

⁵ Advies 1/94 van het Europees Hof van Justitie, Jurisprudentie 1994, blz. I-5267; Commissie tegen Raad (FAO), Jurisprudentie 1996, blz. I-1469.

⁶ PB L 248 van 16.9.2002, blz. 1.

van het Verdrag is van toepassing in gevallen waarin een lidstaat van mening is dat het besluit niet voldoet aan de in deze verordening geformuleerde criteria.

- (19) De begroting van de Unie moet dekking bieden voor de uitgaven die voortvloeien uit in overeenstemming met artikel 218 van het Verdrag gesloten overeenkomsten waarin wordt voorzien in beslechting van geschillen tussen investeerders en staten. Voor zover lidstaten financieel aansprakelijk zijn op grond van deze overeenkomst, moet de Unie in de gelegenheid zijn hetzij eerst de bijdragen van de betrokken lidstaat te ontvangen voordat zij de desbetreffende uitgave doet, hetzij eerst de desbetreffende uitgave doen en daarna door de betrokken lidstaat worden terugbetaald. Gebruikmaking van beide mechanismen moet mogelijk zijn, naargelang wat haalbaar is qua timing. Voor beide mechanismen moeten de door de lidstaten betaalde bijdragen of terugbetalingen worden behandeld als interne bestemmingsontvangsten van de Uniebegroting. De kredieten naar aanleiding van deze interne bestemmingsinkomsten moeten niet alleen de relevante uitgaven dekken, maar tevens kunnen worden toegewezen aan andere onderdelen van de Uniebegroting waaruit de oorspronkelijke kredieten voor bekostiging van de desbetreffende uitgaven volgens het tweede mechanisme afkomstig waren.
- (20) Om uniforme voorwaarden voor de tenuitvoerlegging van deze verordening te waarborgen, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden verleend.
- (21) De uitvoeringsbevoegdheden met betrekking tot artikel 12, lid 1, artikel 13, lid 4, en artikel 14, lid 3, moeten worden uitgeoefend in overeenstemming met Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren⁸.
- (22) Voor de vaststelling van besluiten inzake de schikking van geschillen overeenkomstig artikel 14, lid 3, moet de raadplegingsprocedure worden gebruikt, aangezien deze besluiten hoogstens een tijdelijk effect op de begroting van de Unie zullen hebben, omdat de betrokken lidstaat verplicht zal zijn om alle financiële aansprakelijkheid te aanvaarden die uit het geschil voortvloeit, en vanwege de in de verordening neergelegde gedetailleerde criteria voor de aanvaardbaarheid van zulke schikkingen,

---

⁷ Verwijzingen te vervangen door verwijzingen naar de verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de jaarlijkse begroting van de Unie (2010/395(COD)) nadat deze is vastgesteld.

⁸ PB L 55 van 28.2.2011, blz. 13.

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Toepassingsgebied

1. Deze verordening is van toepassing op de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten in het kader van een overeenkomst waarbij de Unie partij is, en die in gang wordt gezet door een eiser uit een derde land.
2. Ter informatie zal de Commissie een lijst van de overeenkomsten waarop deze verordening van toepassing is, in het *Publicatieblad van de Europese Unie* bekendmaken en bijhouden.

Artikel 2

Definities

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

- a) "overeenkomst": een internationale overeenkomst waarbij de Unie partij is en die voorziet in beslechting van geschillen tussen investeerders en staten;
- b) "kosten voortvloeiend uit de arbitrage": de vergoedingen voor en kosten van het scheidsgerecht, de kosten van vertegenwoordiging en de vergoedingen die aan de eiser worden toegekend door het scheidsgerecht;
- c) "geschil": een door een eiser tegen de Unie ingestelde vordering in het kader van een overeenkomst, waarover een scheidsgerecht uitspraak zal doen;
- d) "beslechting van geschillen tussen investeerders en staten": een in een overeenkomst opgenomen mechanisme volgens welke een eiser vorderingen tegen de Unie kan instellen;
- e) "lidstaat": een of meer lidstaten van de Europese Unie;
- f) "betrokken lidstaat": de lidstaat die de behandeling heeft toegekend waarvan wordt gesteld dat zij strijdig is met de overeenkomst;
- g) "financiële aansprakelijkheid": een verplichting tot betaling van een som gelds die door een scheidsgerecht is opgelegd of die als onderdeel van een schikking is overeengekomen, met inbegrip van de kosten in verband met de arbitrage;
- h) "schikking": een akkoord tussen enerzijds de Unie of een lidstaat, of beide, en anderzijds een eiser, waarin de eiser ermee instemt zijn vordering niet verder geldend

te maken, in ruil voor de betaling van een som gelds, met inbegrip van situaties waarin de regeling wordt vastgelegd in een arbitraal vonnis;

- i) "scheidsgerecht": een persoon die of een orgaan dat in het kader van een overeenkomst is aangewezen om uitspraak te doen in een geschil tussen een investeerder en staat;
- j) "eiser": een natuurlijke persoon of rechtspersoon die een vordering kan instellen op basis van een procedure voor beslechting van geschillen tussen investeerders en staten in het kader van een overeenkomst, of een natuurlijke persoon of rechtspersoon aan wie de vorderingen van de eiser in het kader van de overeenkomst rechtmatig zijn overgedragen.

HOOFDSTUK II

Verdeling van de financiële aansprakelijkheid

Artikel 3

Verdelingscriteria

1. De financiële aansprakelijkheid die voortvloeit uit een geschil in het kader van een overeenkomst, wordt verdeeld volgens de onderstaande criteria:
  - a) de Unie draagt de financiële aansprakelijkheid die voortvloeit uit een behandeling welke is toegekend door de instellingen, organen of agentschappen van de Unie;
  - b) de betrokken lidstaat draagt de financiële aansprakelijkheid die voortvloeit uit een behandeling welke is toegekend door die lidstaat, behalve wanneer deze behandeling was voorgeschreven door het recht van de Unie.

Onverminderd punt (b) van de eerste alinea van dit lid, is de betrokken lidstaat financieel aansprakelijk, wanneer door het recht van de Unie wordt voorgeschreven dat hij handelt om de onverenigbaarheid van een eerdere handeling met het recht van de Unie te corrigeren, tenzij de vaststelling van deze eerdere handeling werd voorgeschreven door het recht van de Unie.
2. In de in deze verordening bepaalde gevallen stelt de Commissie een besluit vast waarin zij de financiële aansprakelijkheid van de betrokken lidstaat vaststelt, in overeenstemming met de criteria van lid 1.
3. Onverminderd lid 1, draagt de betrokken lidstaat de financiële aansprakelijkheid indien:
  - a) de betrokken lidstaat de potentiële financiële aansprakelijkheid in overeenstemming met artikel 11 heeft aanvaard;
  - b) de betrokken lidstaat als verweerder optreedt overeenkomstig artikel 8; of
  - c) de betrokken lidstaat een schikking treft overeenkomstig artikel 12.

HOOFDSTUK III

Beslechting van geschillen

Afdeling 1

Beslechting van geschillen over een door de Unie toegekende behandeling

Artikel 4

Behandeling toegekend door de Unie

De Unie treedt als verweerder op, wanneer het geschil betrekking heeft op een behandeling die is toegekend door de instellingen, organen of agentschappen van de Unie.

Afdeling 2

Beslechting van geschillen over een door een lidstaat toegekende behandeling

Artikel 5

Behandeling toegekend door een lidstaat

De bepalingen van deze afdeling zijn van toepassing op geschillen die betrekking hebben op een behandeling die volledig of gedeeltelijk is toegekend door een lidstaat.

Artikel 6

Overleg

1. Zodra de Commissie van een eiser overeenkomstig de bepalingen van een overeenkomst een verzoek om overleg ontvangt, stelt zij de betrokken lidstaat hiervan op de hoogte. Een lidstaat die is geïnformeerd over een verzoek om overleg of een dergelijk verzoek heeft ontvangen, stelt de Commissie hiervan onverwijld in kennis.
2. Vertegenwoordigers van de betrokken lidstaat maken deel uit van de delegatie van de Unie in het overleg.
3. De betrokken lidstaat verstrekt de Commissie onverwijld alle informatie die relevant kan zijn voor de zaak.

Artikel 7

Initiatief tot een arbitrageprocedure

Zodra de Commissie een bericht ontvangt waarin een eiser zijn voornemen uit om, in overeenstemming met de bepalingen van een overeenkomst, een arbitrageprocedure in te leiden, stelt zij de betrokken lidstaat hiervan in kennis.

Een lidstaat die een bericht ontvangt waarin een eiser zijn voornemen tot inleiding van een arbitrageprocedure uit, stelt de Commissie hiervan onverwijld in kennis.

Artikel 8

Status van verweerder

1. Mits de overeenkomst in de mogelijkheid hiertoe voorziet, treedt de betrokken lidstaat op als verweerder, behalve wanneer er sprake is van een van de volgende situaties:
  - a) de Commissie heeft een besluit genomen overeenkomstig lid 2; of
  - b) de lidstaat heeft de Commissie niet binnen dertig dagen na ontvangst van het bericht of de kennisgeving als bedoeld in artikel 7 schriftelijk bevestigd dat hij voornemens is op te treden als verweerder.Indien zich een van de onder a) of b) genoemde situaties voordoet, treedt de Unie op als verweerder.
2. De Commissie kan binnen dertig dagen na ontvangst van een bericht of kennisgeving als bedoeld in artikel 7 besluiten dat de Unie optreedt als verweerder, wanneer er sprake is van een van de volgende situaties:
  - a) het is waarschijnlijk dat de Unie ten minste een deel van de potentiële financiële aansprakelijkheid die voortvloeit uit het geschil, zal dragen overeenkomstig de in artikel 3 neergelegde criteria;
  - b) het geschil heeft ook betrekking op een behandeling die door instellingen, organen of agentschappen van de Unie is toegekend;
  - c) het is waarschijnlijk dat in het kader van dezelfde overeenkomst vergelijkbare vorderingen worden ingesteld tegen door andere lidstaten toegekende behandelingen, en de Commissie is het beste in staat te waarborgen dat effectief en consistent verweer wordt gevoerd; of
  - d) het geschil werpt onbeantwoorde rechtsvragen op die kunnen terugkeren in andere geschillen in het kader van dezelfde of andere overeenkomsten van de Unie, betreffende een behandeling die door de Unie of andere lidstaten is toegekend.
3. De Commissie en de betrokken lidstaat treden onmiddellijk na ontvangst van een bericht of kennisgeving als bedoeld in artikel 7 in overleg over welke lijn, in overeenstemming met dit artikel, moet worden gevolgd in de zaak. De Commissie en de betrokken lidstaat waarborgen dat alle termijnen die in de overeenkomst zijn vastgelegd, in acht worden genomen.
4. De Commissie informeert de overige lidstaten en het Europees Parlement over elk geschil waarin dit artikel wordt toegepast, en over de wijze van toepassing van dit artikel.

Artikel 9

Het voeren van een arbitrageprocedure door een lidstaat

1. Indien een lidstaat optreedt als verweerder,
  - a) verstrekt de lidstaat de Commissie alle documenten die betrekking hebben op de procedure;
  - b) informeert de lidstaat de Commissie over alle belangrijke procedurele stappen en voert hij regelmatig overleg, in elk geval wanneer de Commissie hierom verzoekt; en
  - c) staat de lidstaat toe dat vertegenwoordigers van de Commissie, op haar verzoek, deel uitmaken van de delegatie die de lidstaat vertegenwoordigt.
2. De Commissie kan te allen tijde verlangen dat de betrokken lidstaat een bepaald standpunt inneemt met betrekking tot een door het geschil gerezen rechtsvraag, of met betrekking tot een ander element dat voor de Unie van belang is.
3. Wanneer een overeenkomst of de regels waarnaar in een overeenkomst wordt verwezen, voorzien in de mogelijkheid van nietigverklaring van, beroep in verband met of herziening met betrekking tot een rechtsvraag die is vervat in een arbitraal vonnis, kan de Commissie indien zij van mening is dat de innerlijke samenhang of juistheid van de uitlegging van de overeenkomst hiertoe noopt, van de lidstaat verlangen dat deze een vordering tot een dergelijke nietigverklaring indient, een dergelijk beroep aantekent of om een dergelijke herziening verzoekt. In deze situaties maken vertegenwoordigers van de Commissie deel uit van de delegatie en krijgen zij de gelegenheid om de zienswijzen van de Unie met betrekking tot de rechtsvraag in kwestie te verwoorden.

Artikel 10

Het voeren van een arbitrageprocedure door de Unie

De volgende bepalingen zijn van toepassing op alle arbitrageprocedures waarin de Unie overeenkomstig artikel 8 als verweerder optreedt:

- a) de Commissie neemt alle benodigde maatregelen om ten aanzien van de desbetreffende behandeling verweer te voeren;
- b) de betrokken lidstaat verleent de Commissie alle benodigde bijstand;
- c) de Commissie verstrekt de lidstaat alle documenten die betrekking hebben op de procedure, om een zo effectief mogelijke verdediging te waarborgen; en
- d) de Commissie en de betrokken lidstaat bereiden het verweer voor in nauwe samenwerking met de vertegenwoordigers van de betrokken lidstaat die zijn gerechtigd deel uit te maken van de delegatie van de Unie in de procedure.

Artikel 11

Aanvaarding van potentiële financiële aansprakelijkheid door de betrokken lidstaat, wanneer de Unie verweerder is

Wanneer de Unie overeenkomstig artikel 8 als verweerder optreedt, kan de betrokken lidstaat te allen tijde de uit de arbitrage voortvloeiende potentiële financiële aansprakelijkheid aanvaarden. De betrokken lidstaat en de Commissie kunnen daartoe regelingen treffen die onder andere betrekking hebben op:

- a) mechanismen voor de periodieke betaling van kosten voortvloeiend uit de arbitrage;
- b) mechanismen voor de betaling van schadevergoedingen tot betaling waarvan de Unie is veroordeeld.

HOOFDSTUK IV

Schikkingen

Artikel 12

Schikking van geschillen betreffende door de Unie toegekende behandelingen

1. Als de Commissie van mening is dat schikking van een geschil over een uitsluitend door de Unie toegekende behandeling in het belang van de Unie is, kan zij een besluit over een uitvoeringshandeling vaststellen conform de onderzoeksprocedure als bedoeld in artikel 20, lid 3, tot goedkeuring van de schikking.
2. Indien er bij een schikking mogelijk sprake is van andere handelingen dan de betaling van een som gelds, zijn de relevante procedures voor dergelijk handelen van toepassing.

Artikel 13

Schikking van geschillen betreffende door een lidstaat toegekende behandelingen

1. Wanneer de Unie verweerder is in een geschil betreffende een behandeling die volledig of gedeeltelijk door een lidstaat is toegekend, en de Commissie van mening is dat schikking van het geschil in het belang van de Unie zou zijn, overlegt zij eerst met de betrokken lidstaat. Ook de lidstaat kan initiatief nemen tot dergelijk overleg met de Commissie.
2. Als de betrokken lidstaat ermee instemt het geschil te schikken, spant hij zich in om met de Commissie tot overeenstemming te komen over de noodzakelijke elementen voor de schikkingsonderhandelingen en de tenuitvoerlegging van de schikking.
3. Indien de lidstaat er niet mee instemt het geschil te schikken, kan de Commissie het geschil schikken, wanneer hogere belangen van de Unie zulks vereisen.

4. De voorwaarden van de overeengekomen schikking dienen te worden goedgekeurd in overeenstemming met de onderzoeksprocedure als bedoeld in artikel 20, lid 3.

Artikel 14

Schikking door een lidstaat

1. Wanneer de Unie verweerder is in een geschil dat uitsluitend een door een lidstaat toegekende behandeling betreft, kan de betrokken lidstaat het geschil schikken wanneer:
  - a) de betrokken lidstaat de volledige financiële aansprakelijkheid die voortvloeit uit de schikking, aanvaardt;
  - b) de schikkingsregeling uitsluitend kan worden ingeroepen tegen de betrokken lidstaat;
  - c) de voorwaarden van de schikking verenigbaar zijn met het recht van de Unie; en
  - d) de schikking geen hoger belang van de Unie schaadt.
2. De Commissie en de betrokken lidstaat kunnen overleg plegen om het voornemen van de lidstaat tot schikking van het geschil, te evalueren.
3. De betrokken lidstaat stelt de Commissie in kennis van de ontwerpschikkingsregeling. De Commissie wordt geacht de schikkingsregeling te hebben aanvaard, tenzij zij anders besluit, conform de raadplegingsprocedure als bedoeld in artikel 20, lid 2, en binnen negentig dagen na de kennisgeving van de ontwerpschikkingsregeling door de lidstaat, op grond dat de schikking niet aan alle in lid 1 uiteengezette voorwaarden voldoet.

HOOFDSTUK V

Betaling van definitief toegewezen schadevergoedingen en schikkingen

Artikel 15

Toepassingsgebied

De bepalingen in dit hoofdstuk zijn van toepassing wanneer de Unie als verweerder optreedt in een geschil.

Artikel 16

Procedure voor de betaling van schadevergoedingen of schikkingen

1. Een eiser waaraan bij arbitraal eindvonnis onder toepassing van een overeenkomst een schadevergoeding is toegewezen, kan bij de Commissie een verzoek tot betaling

van die schadevergoeding indienen. De Commissie betaalt de toegewezen schadevergoeding binnen de in de overeenkomst vastgelegde termijnen, tenzij de betrokken lidstaat overeenkomstig artikel 11 de financiële aansprakelijkheid heeft aanvaard, in welk geval de lidstaat de schadevergoeding dient te betalen.

2. Wanneer een in overeenstemming met artikel 12 of artikel 13 door de Unie goedgekeurde schikking niet in het arbitraal vonnis is vastgelegd, kan de eiser bij de Commissie een verzoek tot betaling van het schikkingsbedrag indienen. De Commissie betaalt het schikkingsbedrag binnen de in de schikkingsovereenkomst vastgelegde termijnen.

Artikel 17

Procedure wanneer er geen overeenstemming is over de financiële aansprakelijkheid

1. Wanneer de Unie als verweerder optreedt overeenkomstig artikel 8 en de Commissie van mening is dat de toegewezen schadevergoeding of het schikkingsbedrag in kwestie op basis van de in artikel 3, lid 1, neergelegde criteria geheel of gedeeltelijk door de betrokken lidstaat moet worden betaald, is de procedure die is uiteengezet in de leden 2 tot en met 5 van toepassing.
2. De Commissie en de betrokken lidstaat treden onverwijld met elkaar in overleg om te komen tot overeenstemming over de financiële aansprakelijkheid van de betrokken lidstaat, en van de Unie voor zover van toepassing.
3. De Commissie neemt binnen drie maanden na ontvangst van het verzoek tot betaling van de definitief toegewezen schadevergoeding of van het schikkingsbedrag een tot de betrokken lidstaat gericht besluit, waarin zij het door deze lidstaat te betalen bedrag vaststelt.
4. Tenzij de betrokken lidstaat binnen één maand bezwaar aantekent tegen het besluit van de Commissie, compenseert de betrokken lidstaat de begroting van de Unie binnen drie maanden na het besluit van de Commissie voor de betaling van de schadevergoeding of het schikkingsbedrag. De betrokken lidstaat is rente verschuldigd tegen het rentetarief dat van toepassing is op andere sommen gelds die aan de begroting van de Unie verschuldigd zijn.
5. Als de betrokken lidstaat bezwaar aantekent, neemt de Commissie, tenzij zij het eens is met het bezwaar van de lidstaat, binnen drie maanden na ontvangst van het bezwaarschrift van de lidstaat een besluit, waarin zij verlangt dat de betrokken lidstaat het door de Commissie betaalde bedrag vergoedt, tezamen met rente tegen het rentetarief dat van toepassing is op andere sommen gelds die aan de begroting van de Unie verschuldigd zijn.

Artikel 18

Vooruitbetaling van arbitragekosten

1. De Commissie kan een besluit nemen waarin zij de betrokken lidstaat verzoekt om financiële bijdragen te leveren aan de begroting van de Unie in verband met de uit de

arbitrage voortvloeiende kosten, wanneer zij van mening is dat de lidstaat ingevolge de in artikel 3 neergelegde criteria aansprakelijk zal zijn voor betaling van een eventuele schadevergoeding.

2. Voor zover het scheidsgerecht de eiser veroordeelt in de kosten van de Unie in verband met de arbitrage, en de betrokken lidstaat periodiek kosten voortvloeiend uit deze arbitrage heeft betaald, zorgt de Commissie ervoor dat deze kosten worden overgemaakt naar de lidstaat die deze kosten vooruit heeft betaald.

Artikel 19

Betaling door een lidstaat

Terugbetalingen of betalingen door een lidstaat aan de begroting, voor de betaling van een schadevergoeding of schikkingsbedrag of kosten anderszins, worden beschouwd als interne bestemmingsontvangsten in de zin van [artikel 18 van Verordening (EG, Euratom) nr. 1605/2002 van de Raad van 25 juni 2002 houdende het Financieel Reglement van toepassing op de algemene begroting van de Europese Gemeenschappen⁹]. Zij mogen worden gebruikt ter dekking van uitgaven die voortvloeien uit overeenkomsten die zijn gesloten in overeenstemming met artikel 218 van het Verdrag en die voorzien in de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten, of worden toegewezen aan de begroting waaruit kredieten die oorspronkelijk waren verstrekt om een schadevergoeding, een schikkingsbedrag of andere kosten te betalen, zijn bekostigd.

HOOFDSTUK VI

Slotbepalingen

Artikel 20

1. De Commissie zal worden bijgestaan door [het Comité voor investeringsovereenkomsten dat in het leven is geroepen bij Verordening [2010/197 COD]]. Dit comité is een comité in de zin van Verordening (EU) nr. 182/2011.
2. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is artikel 4 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.
3. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is artikel 5 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.

---

⁹ Verwijzingen te vervangen door verwijzingen naar de verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de jaarlijkse begroting van de Unie (2010/395(COD)) nadat deze is vastgesteld.

Artikel 21

Verslaglegging en herziening

1. De Commissie dient regelmatig een verslag over de uitvoering van deze verordening in bij het Europees Parlement en de Raad. Het eerste verslag zal worden ingediend uiterlijk drie jaar na de inwerkingtreding van deze verordening. De daaropvolgende verslagen zullen vervolgens om de drie jaar worden ingediend.
2. De Commissie kan ook samen met het in lid 1 bedoelde verslag en op basis van de bevindingen van de Commissie bij het Europees Parlement en de Raad een voorstel tot wijziging van deze verordening indienen.

Artikel 22

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel,

Voor het Europees Parlement
De Voorzitter

Voor de Raad
De Voorzitter